

Jaarverslag 2016

Stichting Speciaal Onderwijs en Expertisecentra

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	3
Inleiding	4
Missie, visie en koers van SSOE	4
Kernactiviteiten van de Stichting	8
Juridische structuur, organisatiestructuur en personele bezetting	9
Elementen van het gevoerde beleid	10
Overige activiteiten van de organisatie	21
Financieel beleid	32
SSOE in kengetallen	41
Continuïteitsparagraaf	44
Verslag van Raad van Toezicht	54
Bijlage 1 Organogram SSOE	60
JAARREKENING	61
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	62
Balans per 31 december 2016	66
Staat van baten en lasten 2016	67
Kasstroomoverzicht 2016	68
Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	69
Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	71
Verbonden partijen	75
Verantwoording subsidies	76
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	77
Gebeurtenissen na balansdatum	80
Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	81
(Voorstel) bestemming van het resultaat	82
Ondertekening bestuur	83
OVERIGE GEGEVENS	84
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	85

BESTUURSVERSLAG

1 Inleiding

Het jaar 2016 was het eerste volledige boekjaar voor SSOE na de afsplitsing van de Taalbrugscholen (cluster 2) en de aansluiting van de Antoon van Dijschool.

De effecten van de gedwongen afsplitsing en de invoering van passend onderwijs worden ten volle zichtbaar, 2016 was voor SSOE een financieel zeer moeilijk jaar. De oorzaken worden verderop in dit verslag toegelicht en beschreven. Ook gaan we in op de maatregelen die genomen zijn en nog te nemen zijn. De continuïteit van SSOE is niet in gevaar, we zullen echter wel alle zeilen moeten bijzetten en trachten te anticiperen op een snel veranderende omgeving. Samenwerkingsverbanden nemen besluiten en maken keuzes die direct van invloed zijn op de bedrijfsvoering van SSOE. Wet en regelgeving en cao maken het niet mogelijk om daar in eenzelfde tempo op in te spelen. De afhankelijkheid van onze stichting van het beleid van samenwerkingsverbanden en gemeente wordt daarmee groter. Meer dan ooit zal goede samenwerking tussen besturen en samenwerkingsverbanden noodzakelijk worden.

In dit bestuursverslag wordt aandacht besteed aan de activiteiten van Stichting Speciaal Onderwijs en Expertisecentra (SSOE)

Hierbij gelden de grondslagen van waardering en resultaatbepaling conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De Jaarrekening is opgesteld in euro's.

2 Missie, visie en koers van SSOE

De missie, visie en koers die in dit hoofdstuk beschreven worden zijn in 2016 opnieuw en breed vastgesteld in een nieuw koers- en beleidsplan.

Missie

Vanuit onze kernwaarden, *Kracht, Verbinding en Perspectief* werken alle professionals van SSOE elke dag met onze speciale leerlingen. SSOE heeft haar missie als volgt geformuleerd:

“Wij zetten ons iedere dag opnieuw in om deze speciale leerlingen voor te bereiden op een voor hen zinvolle plek in de maatschappij”

De missie geeft duidelijk richting aan alle activiteiten die SSOE ontplooit. Alles wat we doen, is gericht op de ontwikkeling van onze leerlingen, met als doel om ze zo zelfstandig mogelijk naar een zinvolle plek in de maatschappij te brengen.

Visie

Tegelijk met onze missie is ook de visie opnieuw geformuleerd:

Stichting Speciaal Onderwijs & Expertisecentra (SSOE) is hét expertisecentrum voor onderwijs, ambulante begeleiding en ondersteuning aan kinderen en jongeren met een beperking. Onze specialistische kennis en deskundigheid op het gebied van motoriek, autisme, leerproblemen, taalachterstand en gedragsproblematiek zetten wij iedere dag opnieuw in om deze speciale leerlingen voor te bereiden op een voor hen zinvolle plek in de maatschappij. We gaan hierbij uit van de mogelijkheden en talenten van de leerlingen. We werken hierbij nauw samen met gemeentes en relevante partners in het onderwijs, de zorg, welzijn en hulpverlening. Bij alles wat we ondernemen voor leerlingen, zijn de ouders/verzorgers onze belangrijkste partners.

Koersplan SSOE

Na de invoering van Passend Onderwijs is in 2016 het Koersplan van SSOE vastgesteld. Dit Koersplan is tot stand gekomen in een traject van directies en medezeggenschap. Het koersplan vormt de basis van het SSOE-profiel. Het plan schetst de ontwikkelingsrichting voor de jaren 2016-2020. Hoe geeft SSOE het onderwijs en de dienstverlening vorm en draagt zij bij aan kwalitatief goed Passend Onderwijs. Het koersplan geeft de richting aan voor de samenwerking tussen de scholen, het Centrum voor Diensten en Expertise en het ArbeidsTransitieCentrum (ATC) van SSOE.

SSOE: partner(s) in expertise

SSOE is een expertisecentrum en verzorgt gespecialiseerd onderwijs en begeleiding aan kinderen en jongeren met ernstige en complexe beperkingen. Ze wil voor het reguliere onderwijs, collega-scholen, zorginstellingen en ouders een onmisbare partner zijn. SSOE beschikt over een brede expertise voor de begeleiding van, in oude termen, cluster 3-leerlingen van 3 tot 20 jaar. Haar aandachtsgebieden zijn: cognitie & gedrag, taal & communicatie en motoriek. SSOE werkt gestructureerd en doelgericht aan de toekomst van iedere leerling. Er wordt toegewerkt naar het behalen van een diploma of (deel) certificaten, het doorstromen naar een vervolgopleiding, het verkrijgen van een sociaal netwerk, het vinden van werk, zelfstandig kunnen wonen en/of het vinden van een dagbesteding.

Kernwaarden: kracht, verbinding en perspectief

Voor SSOE-medewerkers zijn de kernwaarden kracht, verbinding en perspectief richtinggevend in hun professioneel handelen. SSOE stelt de kracht en het talent van haar leerlingen en medewerkers centraal. Met toewijding brengt zij die kracht naar boven en versterkt die.

Binnen SSOE heerst een open sfeer waarin collega's elkaar ondersteunen en van elkaar leren. Verbinding betekent dat SSOE zowel intern (collega's onderling) als extern (met reguliere scholen en ketenzorginstellingen) partnerschappen aangaat. Zo kan ze nog beter in de behoeften van haar

leerlingen voorzien en hen perspectief bieden op een zo volwaardig mogelijk mens-zijn en een plaats in de maatschappij.

Onderwijsontwikkeling en Passend Onderwijs bij SSOE

SSOE wil dat haar scholen onder het motto 'SSOE: partner in expertise' moderne, dynamische en professionele onderwijsvoorzieningen realiseren en daarbij de kwaliteit en expertise versterken. Het onderwijs wordt nog beter ingericht om leerlingen adequaat te begeleiden in het behalen van hun doelen. De eigenheid van de scholen is op te maken uit de leer- en hulpbehoeften van hun doelgroep(en) en het daarop aansluitende onderwijs/zorgaanbod. De SSOE-scholen profileren zich als centra voor gespecialiseerd onderwijs én zorg. Daarom bouwt SSOE de samenwerking met de zorgpartners verder uit. Het is de bedoeling om het aanbod van gedifferentieerde onderwijsarrangementen te vergroten. De SSOE-scholen en hun zorgpartners werken ook aan de realisatie van integrale kind-expertise centra. Naast onderwijs en zorg zijn deze centra onder andere gericht op het bieden van buitenschoolse opvang, vrijetijdsactiviteiten en het voorbereiden op zelfstandig wonen.

Ten behoeve van het onderwijs aan leerlingen met hulpvragen op de reguliere scholen en de Samenwerkingsverbanden PO en VO, kent SSOE een breed aanbod. Dit omvat onder andere individuele begeleiding van leerlingen en onderwijsinhoudelijke ondersteuning in de klas, coaching van leerkrachten, onderzoek en professionalisering van de zorgstructuur. Samen met de reguliere scholen wordt gewerkt aan een programma, gericht op diplomering van steeds meer leerlingen in de VSO-scholen van SSOE.

SSOE wil in de Samenwerkingsverbanden PO en VO een actieve partner zijn. Per regio kunnen er nieuwe onderwijstrajecten worden opgestart. Dit om te zorgen dat het juiste onderwijs voor elke leerling wordt aangeboden. Dit is echter geen eenvoudige opgave gezien het feit dat SSOE is aangesloten bij negen samenwerkingsverbanden. Het beleid van elk van deze samenwerkingsverbanden is anders. Verreweg de meeste verbanden in de regio hebben gekozen voor het schoolmodel. Daarbij worden de meeste middelen verdeeld onder de besturen voor regulier onderwijs en wordt er op niveau van het samenwerkingsverband in meer of mindere mate beleidsarm gewerkt. Dat maakt dat het moeilijk inzichtelijk te maken is hoe ze worden ingezet en wie besluit over hoe de middelen voor ondersteuning worden ingezet. Dit leidt tot veel onduidelijkheid bij scholen maar ook bij medewerkers van onze Externe dienst. Een veel gehoorde klacht is dat directeuren van reguliere scholen niet kunnen besluiten of ze ondersteuning kunnen inhuren omdat ze niet weten of ze nog middelen hebben dan wel mogen besteden. Ook de verantwoording is op dit moment summier. De samenwerkingsverbanden in de regio, zeker die voor VO zijn nadrukkelijk bezig met het creëren van forse reserves die ze, als de verevening volledig is, willen aanspreken. Dat betekent dat nu al veel geld bedoeld voor passend onderwijs en ondersteuning, niet wordt besteed. De grote samenwerkingsverbanden hebben reeds in twee jaar een miljoenereserve opgebouwd. Dit heeft een directe en forse impact op besturen voor SO. Immers, deze middelen zijn bedoeld voor inhuur expertise, of plaatsing van leerlingen en worden daaraan dus niet besteed. Op zichzelf is deze

ontwikkeling geen punt van discussie, samenwerkingsverbanden kunnen dit beleid zo maken. De uitdaging voor SSOE is, dat wij de inkomsten harder zien teruglopen dan verwacht. Dat heeft onvermijdelijk personele gevolgen. Die personele gevolgen komen echter voor rekening van SSOE. De inkomsten dalen harder, dan dat wij personeel kunnen afstoten. SSOE zal haar organisatie flexibeler moeten inrichten. Dit kost echter tijd en geld. De wijze waarop SSOE dit aanpakt staat verderop in dit bestuursverslag.

3 Kernactiviteiten van de Stichting

Het nummer van het bevoegd gezag is: 72905. De stichting vormt op 1 januari 2016 het bevoegd gezag van de onderstaande scholen:

Eindhoven

Mytyschool Eindhoven Brin-nummer: 16SO

Mgr. Bekkersschool Brin-nummer: 19HT

Deze scholen vallen onder cluster 3 en zijn toegankelijk voor de hieronder opgenomen leerlingen binnen de genoemde doelgroep na het afgeven van een Toelaatbaarheidsverklaring af te geven door een Samenwerkingsverband.

- De Mytyschool Eindhoven is een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs voor lichamelijk gehandicapte leerlingen en meervoudig gehandicapte leerlingen in de leeftijd van 4 tot 20 jaar; so-vso LG en so-vso LG/MG. Meer informatie is te vinden op www.mytyschooleindhoven.nl.
- De Mgr. Bekkersschool is een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen met een verstandelijke beperking in de leeftijd van 4 tot 20 jaar; so-vso ZMLK en so-vso ZMLK/MG. Voor nadere informatie zie www.mbseindhoven.nl.

Helmond:

Antoon van Dijkschool Helmond Brin-nummer: 14VL

- De Antoon van Dijkschool is een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen met een verstandelijke beperking in de leeftijd van 4 tot 20 jaar; so-vso ZMLK en so-vso ZMLK/MG. Voor nadere informatie zie www.antoonvandijkschool.nl.

Alle scholen van SSOE verzorgen binnen hun doelgroep ook onderwijs aan leerlingen met autisme (ASS). De scholen van SSOE verzorgden in 2016 tevens ambulante begeleiding en externe dienstverlening in het regulier onderwijs (PO/VO/MBO).

Het werkgebied van SSOE bestrijkt vijf deelregio's. Het hoofdgebied is Zuidoost-Brabant met als deelregio's Eindhoven, de Kempen en Helmond (en omgeving). Daarnaast verzorgt SSOE ook onderwijs en/of ambulante begeleiding in Midden-Limburg en Oss e.o.

4 Juridische structuur, organisatiestructuur en personele bezetting

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichting. De statuten van de Stichting Speciaal Onderwijs Eindhoven zijn medio 2015 gewijzigd. Daarbij is tevens de naam veranderd in Stichting Speciaal Onderwijs en Expertisecentra. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Eindhoven onder dossiernummer 41087568.

Het bestuur van de Stichting was gedurende 2016 als volgt samengesteld:

Bestuurder: Dhr. H. de Vries

De **Raad van Toezicht** heeft tot taak toezicht te houden op de wijze van besturen van SSOE. Naast het vervullen van de werkgeversfunctie en van een onafhankelijke advies- en klankbordfunctie voor de bestuurder toetst zij inhoudelijk het gevoerde beleid en oefent zij een aantal vastgestelde goedkeuringsbevoegdheden uit.

Een verslag van de Raad van Toezicht maakt onderdeel uit van dit bestuursverslag. In dat verslag wordt onder andere ingegaan op de samenstelling, werkwijze en beloning van de Raad van Toezicht.

De Stichting opereert conform de Code Goed Bestuur in het PO (2014) en is daar dit jaar niet van afgeweken.

Structuur van de organisatie

Het organogram in Bijlage 1 geeft de organisatiestructuur van SSOE vanaf medio 2015 weer. In 2016 is de structuur niet gewijzigd.

5 Elementen van het gevoerde beleid

5.1 Zaken met (grote) personele consequenties

Passend onderwijs brengt een aantal grote veranderingen met zich mee. De verplaatsing van geldstromen naar de samenwerkingsverbanden is een van die veranderingen met voor SSOE een grote impact. Ruim 1,5 miljoen van wat voorheen leerlinggebonden financiering en preventieve ambulante begeleiding was, is gegaan naar de negen samenwerkingsverbanden waarbij SSOE is aangesloten. Deze negen verbanden maken eigenstandig beleid en kozen zoals eerder al geschreven in bijna alle gevallen voor het school of bestuursmodel. De middelen worden dus voor het overgrote deel doorgestort naar de schoolbesturen voor regulier onderwijs. SSOE treedt met al deze besturen in overleg over besteding van deze middelen aan begeleiding van de leerlingen. Eén ding is namelijk met de invoering van passend onderwijs niet veranderd. Er zijn nog veel leerlingen en leerkrachten met begeleidingsvragen. In het kader van tripartiete overeenkomst is in 2015 een aantal medewerkers overgegaan naar aangesloten besturen, voor het overige zijn herbestedingsafspraken gemaakt. Deze verplichte herbestedingsbedragen zijn in 2016 al deels verlaagd en de overeenkomst loopt in 2017 af. Het leidt bij SSOE tot een grotere mate van onzekerheid over de inkomsten en toenemende risico's en heeft daarmee invloed op het perspectief voor o.a. ambulante begeleiders. Na het aflopen van de overgangsregeling (2016) treedt de verevening in werking. Dit zal eveneens naar verwachting grote gevolgen hebben voor de bekostiging van SSOE, omdat in het verzorgingsgebied een forse vereveningsopgave gerealiseerd moet worden (ruim 10 miljoen euro). Tevens is er sprake van krimp in grote delen van ons werkgebied. De krimp leidt ertoe dat besturen ervoor kiezen de middelen vanuit passend onderwijs te gebruiken om hun eigen personeel in te zetten op begeleidingstaken, in plaats van deze te besteden aan specialistische expertise van o.a. SSOE. Dat is uiteraard een vrije en begrijpelijke keuze, maar leidt wel tot een nog snellere vermindering van de baten van SSOE. Immers de middelen die schoolbesturen ontvangen, voor inkoop ambulante begeleiding of ondersteuning worden daaraan niet besteed. Men laat de ondersteuning uitvoeren door eigen personeel in dienst te houden. De baten vallen daarmee per direct weg maar SSOE kan niet in hetzelfde tempo haar personeel inkrimpen. RDDF en cao-maatregelen nemen nu eenmaal minstens anderhalf tot twee jaar in beslag.

De samenwerkingsverbanden maken bovendien zeer verschillende keuzes in de wijze van inrichting van de zorgplicht en de organisatie van de ondersteuning van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. In 2016 is door diverse samenwerkingsverbanden de zogenaamde 18-jarige maatregel ingevoerd. Daarmee wordt aangegeven dat leerlingen van 18 of ouder in principe geen TLV meer krijgen en dat daarmee de bekostiging stopt. Slechts bij hoge uitzondering kan een TLV voor een leerling ouder dan 18 worden gegeven, na indienen van een speciaal verzoek en dan maximaal voor een jaar. Voor SSOE betekende dit aan het einde van schooljaar 2015 - 2016 een fors grotere uitstroom dan waarmee vooraf was rekening gehouden. Ook kennen samenwerkingsverbanden voor VO de maatregel dat leerlingen pas voor een TLV voor het VSO in aanmerking komen vanaf het moment dat ze 13 jaar zijn. Daarmee ontstaat een gat in de aansluiting

met de TLV vanuit het SWV PO, indien een leerling wordt aangemeld die nog (net) geen 13 is. Steeds vaker zien we dat leerlingen in het regulier PO zijn gehouden en dan direct instromen in het VSO na afronding van groep 8. Verreweg de meeste van deze leerlingen zijn nog geen 13. Om thuiszitters te voorkomen moeten wij deze leerlingen wel plaatsen zonder dat er een TLV voor wordt afgegeven. Al met al leidt dit voor ons tot fors meer onzekerheid en veel meer administratieve lasten dan voorheen. De rekening en de risico's met betrekking tot krimp, verevening en beleid van samenwerkingsverbanden komen op deze manier geheel te liggen bij het speciaal onderwijs. Dat kan niet de bedoeling zijn van passend onderwijs.

Naast het verzorgen van een passende plek voor alle leerlingen, hebben samenwerkingsverbanden de wettelijke taak om de expertise van het speciaal onderwijs te behouden en te versterken. SSOE wil als expertisecentrum haar diensten kunnen blijven aanbieden aan onze partners, leerkrachten en leerlingen. Daarom is ervoor gekozen om de externe dienst voorlopig te houden op de omvang zoals deze per 1-8-2015 is. Natuurlijk verloop wordt daarbij niet vervangen. SSOE richt zich op het afsluiten van langlopende samenwerkingen met het regulier onderwijs. SSOE denkt dat er in de "markt" van de samenwerkingsverbanden in principe voldoende basis zou moeten zijn voor een levensvatbare dienst die op zakelijke wijze haar brood moet verdienen. Voor 2015 waren de inkomsten, onder ander door de verplichte herbesteding naar verwachting. Voor 2016 is gebleken dat er minder is besteed door de samenwerkingsverbanden dan verwacht. Voor sommige samenwerkingsverbanden is dit bijna 50% verminderd. Terwijl er signalen uit het veld zijn dat er echt behoefte is om de expertise, houden samenwerkingsverbanden en besturen de hand op de knip. Hiervan zijn de miljoenen die de Samenwerkingsverbanden voor PO en VO in de regio reserveren, met name in het VO getuige: ruim 8 miljoen is in 2015 en 2016 alleen al door de SWV VO Helmond en VO Eindhoven aan reserves opgebouwd. Een zeer onwenselijke zaak naar de mening van SSOE. Leerlingen en leerkrachten komen hierdoor in soms onmogelijke situaties te zitten. Het aantal thuiszitters, in termen van de definitie thuiszitters in de regio is weliswaar nog niet enorm groot, maar neemt zeker niet af in aantal. Het aantal verwijzing naar SO (met name cluster 4) neem toe, terwijl dit fors zou moeten dalen. Concreet voor SSOE, betekent dit alles dat SSOE circa 30 FTE personeel moet laten vertrekken tussen 2015 en medio 2017 om de lasten in lijn te brengen met de baten, terwijl het leerlingen aantal slechts zeer beperkt is gedaald. SSOE hanteert daarom een zeer terughoudend formatiebeleid, gericht op het voorkomen van gedwongen ontslagen en stimuleert tegelijk vrijwillig vertrek en mobiliteit.

Leerlingenaantallen en leerlingstromen

Begin 2015 is er een meerjarenprognose opgesteld gebaseerd op de demografische gegevens van de hoofdgemeenten en de regio's in het voedingsgebied van de school. Tabel 3 geeft de leerlingenprognose voor de komende drie jaar voor de drie cluster 3-scholen. In het voedingsgebied van SSOE is er momenteel sprake van krimp in het SO. Over enkele jaren gaat dit ook optreden in het VSO.

Scholen	Aantal ingeschreven leerlingen		
	2017	2018	2019
A.v.Dijkschool	204	202	200
Mytyschool	156	153	150
Mgr. Bekkersschool	202	202	200
Totaal	562	557	550

Tabel 1: Prognose van aantallen ingeschreven leerlingen per school in 2017, 2018 en 2019.

Deze prognose is gemaakt op basis van statische gegevens en demografische getallen. De invloed van verwijzingsbeleid in het kader van de wet passend onderwijs is hierin niet meegenomen. Dat kan ook niet. Dat is immers niet te voorspellen. Alle samenwerkingsverbanden hebben in hun beleid opgenomen dat ze verwijzing naar het speciaal onderwijs zoveel mogelijk willen beperken dan wel voorkomen. In 2016 was dat zeer zichtbaar, zeker in het VSO. Al eerder is gememoreerd aan de 13- en 18-jarige maatregelen. De leerlingenaantallen op bijvoorbeeld de Antoon van Dijkschool voor 2016 leken gelijk te blijven. De school heeft echter in 2016 een groep leerlingen overgenomen van Saltho Onderwijs in Boxtel. Leerlingen krijgen hierdoor thuisnabij onderwijs. Het betreft hier 12 leerlingen met een combinatie van zeer moeilijk gedrag i.c.m. een licht verstandelijke beperking. Mede hierdoor is het aantal leerlingen niet gedaald. Als we deze overname buiten beschouwing zouden laten, is door de 18-jarige maatregel het aantal leerlingen feitelijk met ruim 10 gedaald. Feit is dat de ontwikkeling van de leerlingaantallen onvoorspelbaarder is geworden.

Opvallend is de toename van de zogenaamde onderinstroom, leerlingen die niet worden verwezen, maar waarvoor door ouders rechtstreeks een tlv wordt aangevraagd en vaak afgegeven. Veel van deze leerlingen zijn niet toelaatbaar bevonden in het regulier onderwijs. Deze leerlingen zijn dan niet toe te rekenen aan een bestuur, maar worden door het samenwerkingsverband als geheel betaald. Dat is een direct gevolg van het beleid dat verwijzende scholen de middelen voor zware ondersteuning uit hun eigen budget moeten betalen.

Scholing medewerkers

De stichting wil ondanks de lastige periode en druk op de budgetten investeren in kwaliteit en professionaliteit van de medewerkers. Speerpunt in 2016 waren scholingstrajecten Master SEN. Daarnaast zijn op de scholen veel activiteiten geweest in het kader van teamgerichte scholing met betrekking tot opbrengstgericht werken; en de ontwikkeling en implementatie van doorlopende leerlijnen.

Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal medewerkers dat in 2016 in- of externe scholing volgde in individuele trajecten en in teamgerichte trajecten.

Individuele trajecten	Opleiding	Cursus	Workshop	Training	Congres
A. v. Dijkschool	11	10		5	
Mytyschool	4	16	0	2	9
MBS	6	17	4	13	7
Teamgerichte trajecten	Opleiding	Cursus	Workshop	Training	Congres
A. v. Dijkschool	Diverse, allen in het kader van inspectiearrangement	Onderwijsontwikkeling en curriculum ontwikkeling			
Mytyschool	2	2	1	3	
MBS		1	1	2	

Tabel 2: Overzicht van het aantal medewerkers dat in 2016 in- of externe scholing volgde in individuele trajecten en in teamgerichte trajecten.

In 2016 zijn aan 12 personeelsleden van SSOE in totaal 480 uur aan studieverlofuren toegekend vanuit de Lerarenbeurs en hun Studie Master SEN. SSOE heeft deze personeelsleden in de gelegenheid gesteld om in deze uren een studie te volgen en af te ronden.

Het Arbobeleid was gericht op het terugdringen en preventie van ziekteverzuim; speerpunt was het frequent verzuim en het voeren van verzuimgesprekken.

Het ziekteverzuimpercentage bij SSOE was op 31-12-2016 6,2%. Dit is lager dan in 2014 en 2015 (7,4 resp. 6,5 %). Het landelijk gemiddelde in het speciaal onderwijs over 2015 ligt op 7% (Bron [Stamos.nl](#)). Er is per school / afdeling een plan van aanpak voor verzuimreductie en -beheersing opgesteld. Per 1-1-2016 is SSOE eigen risicodragers geworden voor de vervangingen. Het bestuur heeft een pool van eigen medewerkers samengesteld waarmee de vervangingen zijn voorzien. Daarmee is geanticipeerd op de effecten van de Wet werk en zekerheid, waarmee het aantal inval contracten nog maar zeer beperkt mag worden gegeven. Daar waar er jaarcontracten zijn worden deze aan het eind van het jaar in principe beëindigd en dan wordt bekeken, op basis van de dan geldende vervangingsbehoeften welke nieuwe contracten er kunnen worden aangegaan. Dat zal gezien de ontwikkelingen zeer terughoudend moeten gebeuren.

De kosten van de eigen pool worden in principe gedekt uit de bespaarde premie aan het vervangingsfonds en eventuele WAZO/UWV gelden in geval van vervanging bij een zwangerschapsverlof. De pool van SSOE was in 2016 gemiddeld tussen de 10 en 12 fte in omvang.

Personele bezetting

Op 31 december 2015 had SSOE in totaal 283 personen in dienst. Op 31-12-2016 waren dat er 299. Er zijn personeelsleden benoemd in vast en of tijdelijk dienstverband in de functies Directie (DIR), Onderwijzend Personeel (OP) en Onderwijsondersteunend Personeel (OOP) in de drie cluster 3-scholen. De groei van personeel is toe te wijzen aan geprognostiseerde groei, voordat de 18-jarige

maatregel werd afgekondigd en doordat de stichting eigen risicodragers is geworden voor de vervangingen en het feit dat er tijdelijk meer personeel is ingezet op fricties.

In 2015 was de verhouding OP/OOP 139/163, de verhouding vrouw/man was 263/54. In 2016 was de verhouding OP/OOP 127/157, de verhouding vrouw/man was 253/46.

Tabel 3 geeft de verdeling per leeftijdscategorie van personeel in vaste dienst.

Leeftijdscategorie	2016
20-24 jaar	4
25-29 jaar	26
30-34 jaar	44
35-39 jaar	38
40-44 jaar	36
45/49 jaar	26
50/54 jaar	38
55/59 jaar	57
60/64 jaar	29
>65 jaar	1
Totaal	299

Tabel 3: Verdeling personeelsleden in vaste dienst naar leeftijdscategorie op 31 december 2016

Het gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Volgens de regels wordt er na ontslag loopbaanbegeleiding aangeboden

5.2 Onderwijsgegevens

Kwantitatieve informatie

Tabel 4 geeft een overzicht van het aantal leerlingen dat in het schooljaar 2015-2016 (volgens de telling per 1 oktober 2016) en op 1 oktober 2015 op de verschillende scholen ingeschreven stond.

Scholen	Aantal ingeschreven leerlingen		
	01-10-2014	01-10-2015	1-10-2016
A.v.Dijkschool	209	204	204
Mytyschool	173	174	156
Mgr. Bekkersschool	205	204	202
Totaal	587	582	562

Tabel 4 : Aantal ingeschreven leerlingen per school per 1 oktober 2014 resp. 2015 en 2016.

In het jaarverslag over 2015 schreven we dat er een daling wordt verwacht van circa 20 leerlingen in de periode 2014-2019. Deze daling is echter al in één jaar voorgevallen. Onder andere door de eerder beschreven maatregelen van samenwerkingsverbanden. De verwachte krimp over 4 jaar was volgens het bestuursformatieplan 2016 in zijn geheel op te vangen door natuurlijk verloop en vrijwillige mobiliteit. Een daling van 20 leerlingen in een jaar, en de uitval van de vraag op de ambulante begeleiding heeft in 2016 echter geleid tot een forse verandering in deze situatie.

Uitstroom

De uitstroomgegevens gedurende het schooljaar 2015-2016 zijn opgenomen in Tabel 5. In deze tabel zijn niet verwerkt de leerlingen die korter dan een jaar op een van de scholen verbleven (SO: 1, VSO 4 leerlingen).

Uitstroom SO	59	Uitstroom VSO	90
--------------	----	---------------	----

Tabel 5: Uitstroom van leerlingen uit de cluster 3-scholen in schooljaar 2015-2016.

De uitstroomgegevens gedurende het schooljaar zijn opgenomen in Tabel 5. In deze tabel zitten alle leerlingen verwerkt die langer dan 6 weken op een van onze scholen verbleven.

Totaal SO		Totaal VSO	
speciaal onderwijs (so)	13	arbeidsmatige dagbesteding	26
buitenland	2	buitenland	1
praktijkonderwijs (pro)	1	onbeteend	2
gecombineerde brugklas (vmbo / havo)	1	niet arbeidsmatige dagbesteding	22
regulier basisonderwijs (ba / bas)	1	praktijkonderwijs (pro)	4
vmbo bbl + kbl	3	reguliere arbeidsplaats al dan niet met een subsidie	4
vmbo gl + tl	1	middelbaar beroepsopleiding niveau 2 (mbo bol/bbl/ leer- werktraject, entree en atc)	1
vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	8	middelbaar beroepsopleiding niveau 3 & 4 (mbo bol/ bbl/ leer-werktraject en atc)	3
vso dagbesteding arbeidsmatig	14	thuiszitter, niet meer leerplichtig	8
vso dagbesteding niet arbeidsmatig	10	thuiszitter met leerplichtontheffing	1
vso vmbo bbl + kbl	2	vso dagbesteding arbeidsmatig	3
vso vmbo gl + tl	3	vso dagbesteding niet arbeidsmatig	4
Totaal SO	59	sociale werkvoorziening/sociale werkplaats/beschermde werkomgeving	4
		vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	2
		vevo	2
		vmbo bbl + kbl	1
		vso vmbo bbl + kbl	2
		Totaal VSO	90

In dit overzicht is het effect van de 18-jarige maatregel zeer goed te zien. In de eerste 7 maanden van 2016 is de VSO uitstroom met 14 leerlingen gestegen t.o.v. 2015. Over heel 2016 is dit effect zoals geschreven ruim 20 leerlingen. Helaas geldt voor veel van deze (eerder dan voorheen) uitgestroomde leerlingen dat ze thuis komen te zitten, zonder werk of plaats in de maatschappij. Waar wij voorheen erin slaagde 50% van de leerlingen in uitstroomprofiel arbeid met een werkplek te laten vertrekken, is dat gedaald naar minder dan 15% van de leerlingen die een baan heeft als ze op 18-jarige leeftijd, met een beperking het onderwijs verlaten.

Hieronder is dit effect per school weergegeven:

Aantoon van Dijksschool SO		Aantoon van Dijksschool	
speciaal onderwijs (so)	2	arbeidsmatige dagbesteding	11
vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	5	buitenland	1
vso dagbesteding arbeidsmatig	1	niet arbeidsmatige dagbesteding	14
vso dagbesteding niet arbeidsmatig	4	praktijkonderwijs (pro)	3
		reguliere arbeidsplaats al dan niet met een subsidie	4
		thuiszitter, niet meer leerplichtig	2
		vso dagbesteding arbeidsmatig	1
		vso dagbesteding niet arbeidsmatig	1
Totaal AvD SO	12	Totaal AvD VSO	37
MBS Eindhoven SO		MBS Eindhoven VSO	
buitenland	1	arbeidsmatige dagbesteding	12
praktijkonderwijs (pro)	1	niet arbeidsmatige dagbesteding	7
speciaal onderwijs (so)	11	onbekend	2
vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	2	praktijkonderwijs (pro)	1
vso dagbesteding arbeidsmatig	10	sociale werkvoorziening/ sociale werkplaats/ beschermde werkomgeving	4
vso dagbesteding niet arbeidsmatig	4	thuiszitter, niet meer leerplichtig	3
Totaal MBS SO	29	vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	1
		vso dagbesteding arbeidsmatig	2
		Totaal MBS VSO	32
Mytylschool Eindhoven SO		Mytylschool Eindhoven VSO	
buitenland	1	arbeidsmatige dagbesteding	3
gecombineerde brugklas (vmbo / havo)	1	middelbaar beroepsopleiding niveau 2 (mbo bol/bbl/ leer- werktraject, entree en etc)	1
regulier basisonderwijs (ba / bao)	1	middelbaar beroepsopleiding niveau 3 & 4 (mbo bol/ bbl/ leer- werktraject en etc)	3
vmbo bbl + kbl	3	niet arbeidsmatige dagbesteding	1
vmbo gl + tl	1	thuiszitter, niet meer leerplichtig	3
vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	1	thuiszitter met leerplichtontbinding	1
vso dagbesteding arbeidsmatig	3	vevo	2
vso dagbesteding niet arbeidsmatig	2	vmbo bbl + kbl	1
vso vmbo bbl + kbl	2	vso arbeid / praktijkgericht onderwijs	1
vso vmbo gl + tl	3	vso dagbesteding niet arbeidsmatig	3
Totaal Mytyl SO	18	vso vmbo bbl + kbl	2
		Totaal Mytyl VSO	21
Totaal SO	59	Totaal VSO	90

Kwalitatieve informatie

In 2016 zijn op alle scholen schoolplannen voor 2016-2020 vastgesteld. In deze schoolplannen wordt rekening gehouden met Passend Onderwijs, de Wet Kwaliteit VSO en het Koersplan van SSOE. Het belangrijkste inhoudelijke speerpunt op alle scholen is de verdere implementatie van opbrengstgericht werken en versterken van het planmatig werken aan kwaliteit. In het Koersplan 2016 -2020 zijn de strategische keuzes vastgelegd.

5.3 Onderwijskundige en onderwijs-programmatische ontwikkelingen

In het najaar van 2015 is er onder het personeel van SSOE een tevredenheidspelling gehouden. Over het algemeen komt hier een positief beeld uit. Medewerkers zijn over de meeste zaken tevreden. De verbeterpunten hebben de aandacht en zullen per school in de schoolplannen 2016-2020 worden opgenomen.

Onderwijs

De doelstelling voor alle scholen is uiteraard het verkrijgen dan wel behouden van tenminste het basisarrangement inspectietoezicht. Op alle scholen is aandacht voor opbrengstgericht werken, de verbetering van de ondersteuningsplannen en het ontwikkelperspectief voor de leerlingen. Elke school zal in haar eigen schoolplan de beleidskeuzes verder uitwerken. De Antoon van Dijkschool heeft in 2016 een zwak arrangement niet kunnen omzetten in een basisarrangement. Daardoor heeft de school het predicaat "zeer zwak" gekregen. Daarop is veel inzet gepleegd, ook extra personele inzet en dat heeft ertoe geleid dat de school hard op weg is naar het basisarrangement. Tussentijdse rapportage van de inspectie bevestigt deze lijn, al wordt duidelijk aangegeven dat er nog werk te doen is. Naar verwachting zal begin 2017 het zeer zwak arrangement verdwijnen en zal het basisarrangement in de loop van 2017 weer worden behaald.

SSOE is een expertisecentrum. Centraal staat in de komende jaren het ontwikkelen en uitdragen van deze expertise. Daartoe zullen we diverse activiteiten organiseren. Denk aan expertisemiddagen, themadagen, symposia, wetenschappelijk onderzoek et cetera. Een en ander wordt uitgewerkt in het meerjarenplan van de ED. We blijven daarbij kritisch de ontwikkelingen volgen en bepalen medio 2017 of en in welke omvang de expertisedienst in stand kan worden gehouden.

Kwaliteit

De kwaliteit van de scholen en de voortgang van de ontwikkeling wordt gemonitord door middel van periodieke managementrapportages. Tenminste drie keer per jaar is er naar aanleiding van een dergelijke managementrapportage (Marap) een overleg tussen bestuur en directie van de scholen. In 2017 wordt een start gemaakt met een systeem van interne audits, op basis van het nieuwe toezichtskader van de onderwijsinspectie.

Huisvesting

Eind 2016 betrokken we de nieuwbouw van de MBS. Ook het bestuurskantoor en het Autisme Steunpunt hebben daarin onderdak gekregen. Voor de overige gebouwen is het meerjarenonderhoudsplan actueel en uitgevoerd. De geplande interne verbouwing van de Antoon van Dijkschool is uitgesteld om prioriteit te geven aan de onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen in het kader van het zwakke arrangement.

5.4 Interne en externe kwaliteitszorg

Er is bovenscholings een kwaliteitskader ontwikkeld met focus op planmatige kwaliteitszorg en planmatige leerlingenzorg. Ook wordt zoals gezegd gewerkt aan een intern auditing systeem om de kwaliteit van de hele organisatie in lijn te brengen met het nieuwe toezichtskader van de inspectie dat in 2017 van kracht wordt. Jaarlijks wordt aandacht besteed aan leerling-informatie (in-, door- en uitstroomgegevens), trends, analyse en prognoses om hierop beleid te kunnen formuleren en beter te kunnen sturen. Het kwaliteitskader van SSOE kent een aantal ondersteunende systemen.

- Onderwijskundig: op stichtingsniveau is Parnassys verder geïmplementeerd;

- Personeel: in het kader van de gesprekkencyclus wordt gewerkt met een digitaal gespreksdossier en bekwaamheidsdossier. Tevens is het verzuim- en vervangingsbeleid opnieuw vastgesteld en is verzuimsignaal in gebruik genomen in het kader van de verzuimregistratie.
- Financieel: na de splitsing en fusie is de beheers- en ondersteuningsstructuur opnieuw ingericht. Dit is in 2016 niet naar tevredenheid verlopen. Interne beheersing, signalering en controle, zowel intern als extern is niet op het niveau waar bestuur en toezicht dit wensen. Diverse oorzaken zijn aan te wijzen en in het begin van 2017 zal dit nader worden onderzocht. In 2017 zal daarom een overgang naar een ander administratiekantoor en administratiesysteem worden overwogen.
- Intern wordt gewerkt met 3-maandelijkse managementrapportages op de belangrijkste beleidsdomeinen.
- Huisvesting: op alle scholen is het meerjarenonderhoudsplan herzien, mede door de overdracht van de middelen voor buitenonderhoud aan de schoolbesturen.

De onderwijsinspectie heeft in 2016 de scholen bezocht met themaonderzoeken op het gebied van leerlingenverzuim en arbeidstoeleiding. Op het gebied van verzuim is een reparatieopdracht gegeven, omdat niet alle aspecten van de wet op de juiste manier en naar het inzicht van de inspectie werden uitgevoerd. Bij heronderzoek bleken de gebreken te zijn opgelost en is daarmee voldaan aan de opdracht,

5.5 Samenwerkingspartners

SSOE hecht veel waarde aan een goede samenwerking met partners in onderwijs en zorg.

SSOE is lid van:

- Verus besturenorganisatie
- De PO-Raad

SSOE heeft een samenwerkingsovereenkomst met een aantal zorginstellingen (AWBZ) ten behoeve van het zorg-/onderwijsaanbod aan de leerlingen van:

- Blixembosch;
- LUNET-zorg.

SSOE heeft een samenwerking ten behoeve van integratieklas / medium-arrangement met:

- NOVALIS College Eindhoven (Blauwe Bloem-zmlk); in het kader hiervan heeft SSOE een nevenvestiging van de MBS gerealiseerd in het Novaliscollege.

SSOE participeert in:

- LECSO (Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs); voor cluster 3 en 4-scholen;
- SWV (Samenwerkingsverband) Passend Onderwijs Helmond/Peelnd PO;
- SWV Passend Onderwijs Helmond/Peelnd VO;

- SWV Passend Onderwijs Eindhoven PO;
- SWV Passend Onderwijs VO Eindhoven / De Kempen;
- SWV Passend Onderwijs PO De Kempen;
- SWV Passend Onderwijs Oss Uden Veghel PO;
- SWV Passend Onderwijs Weert PO;
- LEA (Lokale Educatieve Agenda) Eindhoven 12- / 12+;
- Bestuurlijk overleg Helmondse scholen.

SSOE is aangesloten bij de volgende netwerken / ketenzorg verbanden:

- SVA (Samenwerkingsverband Autisme) Zuid Oost Brabant in het regionaal Convenant Autisme;
- Netwerk Vroeghulp Zuid Oost Brabant;
- Netwerk arbeidstoeleiding VSO-PRO.

SSOE heeft een dienstverleningsovereenkomst met:

- Arbo Unie (Bedrijfsgezondheidszorg);
- DYADE Onderwijsbureau;
- MEE; schoolmaatschappelijk werk MBS
- Blixembosch; fysiotherapie / ergotherapie.

SSOE huurde in 2016 externe expertise in bij:

- Fontys OSO, scholingstrajecten en deskundigheidsbevordering;
- HEVO, bouwmanagement nieuwbouw MBS Eindhoven
- Springvorm Graphic Design, opmaak en verzorging jaarbeeld;
- Crooijmans Communicatie, interne en externe communicatie;
- ACKNOWLEDGE; ICT Traject ontvlechting van Vitus Zuid;
- ORO Helmond voor ondersteuning aan leerlingen met een beperking;

5.6 Governance ontwikkelingen

In 2016 is de Raad van Toezicht zesmaal in vergadering bij elkaar geweest. In deze vergaderingen zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Financiën, waaronder de goedkeuring van de jaarrekening 2015, het accountantsverslag over 2015, tussentijdse managementrapportages en de goedkeuring van de begroting 2016;
- Beleidsontwikkelingen, zoals ontwikkelingen omtrent Passend Onderwijs en de gevolgen voor SSOE; jaarplan SSOE 2016-2017;
- Het Koersplan 2016-2020;
- Personeel: het Bestuursformatieplan 2016-2017.

De horizontale verantwoording vindt elk jaar plaats via het SSOE Jaarbeeld. Ontwikkelingen in het onderwijs, m.b.t. personeel, medezeggenschap en samenwerking worden hierin beschreven naast de belangrijkste kengetallen. Het Jaarbeeld 2015 is te vinden op www.ssoe.nl. Het Jaarbeeld 2015 wordt breed verspreid naar medewerkers; samenwerkingspartners en stakeholders.

6 Overige activiteiten van de organisatie

6.1 Huisvesting

- De meerjaren onderhoudsplanning (2016) is uitgevoerd. Met ingang van januari 2015 is door de decentralisatie van het buitenonderhoud vanuit de gemeenten ook het buitenonderhoud in de onderhoudsplanning opgenomen.
- Tot en met 2014 verliep de financiële verantwoording van huisvestingsvoorzieningen vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid niet via de reguliere exploitatie van SSOE maar vond plaats middels afrekening met de diverse gemeenten en is in de balans opgenomen op basis van de projectadministratie. Er is veel aandacht besteed aan een adequate inrichting van deze administratie om een goed beeld te krijgen van de activiteiten en uitgaven. Ook na de doordecentralisatie wordt gebruik gemaakt van de projectadministratie. Kosten voor het groot onderhoud worden jaarlijks gedoteerd aan de hiervoor bestemde voorziening. Uitgaven verlopen middels een onttrekking aan deze voorziening.
- In 2015 is gestart met de transformatie van het schoolgebouw aan de Venetiëstraat in Eindhoven. Op deze locatie is medio november 2016 de MBS gehuisvest. De nieuwbouw is tot stand gekomen na een periode van een kleine 15 jaar aan plannen maken, bijstellen, afstemmen. Met de gemeente Eindhoven is hard gewerkt aan het realiseren van een businesscase die maakte dat het plan uitvoerbaar werd. De gemeente stelt in het IHP een stevige duurzaamheidsambitie en stelt dat die duurzaamheidsmaatregelen voor rekening van de gebruiker zou moeten komen. Die heeft immers ook baat bij duurzaamheid, doordat de exploitatiekosten daarmee omlaag gaan. Het budget dat de gemeente beschikbaar stelde voor de bouw was, mede door de duurzaamheidsambities, niet voldoende om het toegewezen, bestaande schoolgebouw middels transformatie geschikt te maken voor de MBS. Om de businesscase haalbaar te maken was cofinanciering door onder andere SSOE noodzakelijk en zijn er aanvullende keuzes gemaakt. Er zijn een aantal praktijklokalen gerealiseerd waar de leerlingen in het uitstroom profiel Arbeid, kunnen werken aan hun arbeidsvaardigheden. Zo heeft het gebouw nu een horeca gecertificeerde keuken, een techniek ruimte, een lokaal voor schoonmaak en een groen lokaal. SSOE wil serieus werk maken van arbeidstransitie en kan dat op deze manier realiseren. Ook is er ruimte ingeruimd in het gebouw voor speciale kinderopvang voor onze doelgroep via KlupPluz (een externe Kinderopvangorganisatie) Deze voorzieningen vallen binnen de financiering van de Gemeente.

De MBS was gehuisvest in twee oude gebouwen in Eindhoven, en nu in één modern nieuw gebouw.

SSOE heeft ingezet en geïnvesteerd in duurzaamheid van het gebouw en het gebruik van duurzame materialen. Zo zijn in het nieuwe gebouw energiebesparende technieken en duurzame materialen gebruikt. Door het gebruik van de duurzame materialen en toepassing van voorzieningen in duurzaamheid heeft het gebouw onder andere een A+++ energielabel. De investering in duurzaamheid levert een besparing op in de kosten voor energie- en

onderhoudslasten van gemiddeld € 40.000 per jaar. In de jaarcijfers zijn de exacte bedragen verder opgenomen.

6.2 Beleidsnota's

Voor verschillende beleidsterreinen van de stichting zijn beleidsnota's vastgesteld en/of geactualiseerd.

- Scholingsbeleid
- Verzuim en vervangingsbeleid
- Beleid rondom jubilea en gratificaties
- Regeling reiskosten ambulante dienst
- Bestuursformatieplan 2015-2016 en meerjarenperspectief;
- Geactualiseerd Schoolveiligheidsplan;
- Communicatieplan interne communicatie vanuit het bestuursbureau;
- Jaaragenda 2016-2017;
- Cafetariaregeling 2016
- Mobiliteitsbeleid.

In 2017 worden de overige regelingen geharmoniseerd en opgenomen in het herziene personeelshandboek.

6.3 Medezeggenschap

Het bestuursbeleid is vastgesteld met inachtneming van de bevoegdheden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) dan wel de afzonderlijke medezeggenschapsraad (raden) van de school (resp. scholen).

De GMR vergaderde zes keer.

Behandeld zijn o.a.:

- Bestuursbegroting 2016;
- Verzuim en vervangingsbeleid
- Bestuursformatieplan 2016-2017 (instemming PGMR);
- Vakantieregeling 2016-2017 (instemming OGMR);
- Regeling Mobiliteit (instemming PGMR);
- Reiskosten Ambulante dienst (instemming PGMR)
- Cafetariaregeling (instemming PGMR);

6.4 Klachtencommissie

Binnen de Stichting Speciaal Onderwijs & Expertisecentra is een klachtenregeling van kracht conform het model klachtenregeling primair en voortgezet onderwijs van het VBKO d.d. maart 1998. Deze regeling voldoet aan de wettelijke eisen en is van toepassing wanneer men met zijn klacht niet ergens anders terecht kan. Er wordt binnen SSOE gewerkt met interne contactpersonen en externe vertrouwenspersonen. Door goede communicatie binnen de scholen is men gericht op het preventief

signaleren van klachten. De stichting is aangesloten bij de landelijke commissie voor geschillen in het onderwijs. In 2016 zijn er geen klachten gemeld bij de externe vertrouwenspersonen wel zijn er enkele vragen gesteld.

2016 Aard van klacht/vraag	Opvolging	Afloop
Toetsing door school bij externe vertrouwenspersoon van werkwijze van de schoolleiding naar aanleiding van onzedelijk gedrag naar leerling door iemand van buiten school	Protocol doorgenomen: de juiste personen en instanties zijn geïnformeerd.	Naar ieders tevredenheid
Klacht van ouder over gevolgen van de inzet van te veel verschillende leerkrachten	Op verzoek van melder vooralsnog niet in behandeling nemen maar zien als signaal	Aldus gehandeld
Meningsverschil over schoolkeuze	Correspondentie/gesprekken	Naar ieders tevredenheid
Meningsverschil over schoolkeuze leerling	Gesprekken met ouders en leerling	Naar ieders tevredenheid
Klacht van docent over stijl van leidinggeven teamleider	Gesprekken met docent/directie	Naar ieders tevredenheid

6.5 Effecten van Splitsing, invoering Passend Onderwijs, WWZ op SSOE

In 2015 lag de focus op de afsplitsing van De Taalbrugscholen en de overname van de Antoon van Dijkschool. De afsplitsing ging gepaard met een aanzienlijke overdracht van het eigen vermogen aan de nieuwe stichting voor cluster 2 onderwijs, Vitus Zuid. De aanzienlijk kleinere omvang van SSOE brengt risico's met zich mee als het gaat om het betaalbaar houden van de (bovenschoolse) overhead en de financiële mogelijkheden om risico's op te kunnen vangen. In 2016 is het bestuurskantoor derhalve in omvang kleiner geworden. Dat is gerealiseerd door natuurlijk verloop.

De financiële risico's die de Wet Passend Onderwijs voor de stichting met zich meebrengt, met name in de onzekerheid met betrekking tot de ambulante dienstverlening, vraagt de nodige aandacht en zijn in dit verslag reeds eerder genoemd. SSOE moet een keuze maken tussen het in stand houden van deze ambulante begeleiding zonder dat daar op voorhand inkomsten tegenover kunnen worden gezet of geleidelijke afbouw van deze dienst. In 2017 wordt dit proces geëvalueerd en vindt besluitvorming hierover plaats.

Ook de invoering van de Wet werk en zekerheid brengt een forse kostenstijging met zich mee. Immers transitievergoedingen bij ontslag kosten veel geld, dat niet meer aan onderwijs kan worden besteed. Voor SSOE geldt dit als een extra risico omdat effecten van passend onderwijs (verevening) en krimp direct weerslag hebben op de baten van SSOE en er dus personeel zal moeten vertrekken. Het risico is dan per jaar al snel groter dan € 100.000. Elke transitievergoeding die we moeten betalen, leidt tot kostenverhoging en dus kunnen we minder personeel inzetten. De WWZ beschermt derhalve geen

medewerkers tegen de gevolgen van ontslag, het kost extra banen en het maakt dat SSOE zeer terughoudend zal zijn bij het aangaan van personele verplichtingen.

In het verleden lag bij SSOE de nadruk op een voorzichtige personele en materiële begroting waarbij uit werd gegaan van financiële en personele krimp. Waarbij incidentele meevallers werden gebruikt om incidentele tegenvallers op te lossen. Nu gaat de begroting uit van financiële dekking vanuit rijksmiddelen voor het in stand houden van het onderwijs en een prognose van de baten voor ambulante begeleiding waarbij de personele lasten wel zeker zijn maar de baten niet. Met name het maken van prognose blijkt een stuk moeilijker dan voorheen. Een toenemend deel van de baten komt niet meer rechtstreeks via DUO, maar indirect via de samenwerkingsverbanden, die daar jaarlijks afspraken over maken. Inmiddels gaat het daarbij om ruim 15% van de baten van SSOE, waarop risico wordt gelopen. Anticiperen wordt hierdoor lastiger en minder voorspelbaar. SSOE zal zich in deze situatie moeten schikken en haar beleid erop moeten aanpassen.

Daar waar de effecten van bijvoorbeeld krimp of andere financiële keuzes van besturen invloed hebben op SSOE, wordt geregeld gesproken over de overname van personeel van SSOE. Dit komt tot nu toe moeilijk tot stand, omdat bijvoorbeeld voor veel VO besturen ons personeel niet plaatsbaar is, omdat onze medewerkers niet over een eerste of tweedegraads bevoegdheid beschikken. Op papier is overname van personeel dus wel mogelijk, in de praktijk is dit vaak lastiger te realiseren. Ook krimp in de regio maakt dat besturen terughoudend zijn met overname van personeel.

De krimp van de leerlingenaantallen maakt de materiele instandhouding van gebouwen zeer ingewikkeld. Voorzieningen als bijvoorbeeld therapievoorzieningen op onze Mytylschool, tilapparatuur etc. en lasten voor onderhoud van gebouwen die door terugloop van leerlingen deels leeg komen te staan, drukken zwaar op de exploitatie. De kosten voor het gebouw dalen niet als er 20 leerlingen minder zijn. De bekostiging wel. De ratio voor vaste gebouwelijke lasten stijgt daardoor.

SSOE heeft er in 2016 voor gekozen om eigen risicodragers te worden voor vervangingen om meerdere redenen. De eerste is dat SSOE al vele jaren een forse netto bijdrager was aan het vervangingsfonds en dat we met de te besparen premie, onze eigen medewerkers konden inzetten voor de vervangingen. De tweede reden is dat we met ons vastgestelde vervangingsbeleid een antwoord hebben op de effecten van de wet werk en zekerheid en daarmee het aantal contracten per medewerker konden beperken. Een derde reden is gelegen in onderwijskundige aard. Niet elke vervanger kan zomaar aan de slag met onze doelgroep. In het speciaal onderwijs is het hebben van vervangers die de leerlingen kennen een belangrijk voordeel. Leerlingen zijn gebaad bij deskundige mensen die ze kennen. Ook dat konden we realiseren.

SSOE is een stichting met een behoorlijke liquiditeit, opgebouwd door terughoudend beleid in de afgelopen jaren. De onduidelijkheid over bezuinigingen en het uitstellen van de invoering van passend onderwijs zorgde de afgelopen jaren voor onzekerheid en dat is na de invoering van de wet passend onderwijs niet bepaald minder geworden. De bezuinigingen op landelijk niveau zijn niet doorgegaan,

maar het effect van krimp en negatieve verevening in de regio (ruim 10.000.000) hebben grote impact op met name het speciaal onderwijs.

Als SSOE zich als betrouwbare partner wil profileren, als expertisecentrum haar plek op de markt wil behouden en versterken, zal dat alleen kunnen door deskundigheid in stand te houden. Dat betekent dat SSOE wel kosten maakt en personeel aanhoudt en niet zeker weet of de activiteiten kostendekkend zullen worden. In goed overleg met de toezichthouder en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad is ervoor gekozen om een deel van de reserves in te zetten in de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017. Dit zal in de jaren 2016 en 2017 leiden tot een negatieve exploitatie. Dit is een bewuste keuze. Don (Don, Zwart, & Zwol, 2009) gaf in de notie financieel beleid van onderwijsinstellingen (2009) al aan dat scholen alleen door een negatieve exploitatie hun liquiditeit kunnen verminderen. SSOE kiest daar nu dus voor in 2016 en 2017.

De trend met betrekking tot de inhuur van onze expertise blijkt echter dalend. Scholen voor regulier onderwijs kiezen ervoor om eigen personeel in te zetten op begeleiding en verwijzing uit te stellen, daar veel samenwerkingsverbanden het beleid hanteren dat de verwijzende school of het bestuur de kosten van de TLV moet dragen. De prikkel om leerlingen niet of zo laat mogelijk te verwijzen is daarmee ingebouwd. We zien het effect aan een afname van verwijzingen in het SO in 2016 en een toename van de onderinstroom.

Daarom zal medio 2017 een deel van de externe medewerkers weer in de scholen worden ingezet, en wordt men gestimuleerd om een baan buiten SSOE te zoeken.

Passend onderwijs is voor SSOE een wettelijke aanpassing met extreme (negatieve) invloed. De afsplitsing van de Taalbrug maakte dat SSOE 64% van haar omvang kwijtraakte, de invloed van krimp, verevening en beleid van negen samenwerkingsverbanden met hun maatregelen zoals hierboven beschreven maakt bestuurlijk anticiperen zeer complex. SSOE anticipeert op al deze bewegingen. Dat is in 2016 al gebeurd en ook in 2017 e.v. is dit nog volop gaande. Het tempo waarin ontwikkelingen zich afspelen, vereist een snelheid en flexibiliteit van SSOE die niet altijd gelijk opgaat met de mogelijkheden die wet en regelgeving in zich hebben.

6.6 Toelichting op de cijfers van 2016

SSOE heeft een financieel slecht jaar achter de rug. De oorzaken zijn terug te voeren naar een drietal hoofdredenen.

Splitsing van de organisatie in 2015.

Het effect van de afsplitsing van cluster 2 school de Taalburg, ijlt fors na voor SSOE in 2016. Dit zowel in personele als in materiele zin. Na de afsplitsing van de Taalbrug scholen medio 2015 is mede op basis van het Due Dilligence onderzoek (BDO) de personele omvang bepaald van SSOE na de splitsing, evenals de hoeveelheid personeel dat is meegegaan naar de Taalbrug/Vitus Zuid. Inmiddels is duidelijk dat hierbij te veel personeel bij SSOE is achtergebleven. De prognoses die in het

onderzoek van DBO staan, en waarop de keuzes zijn gebaseerd, wijken in de praktijk fors af. Uitgangspunt was dat de nieuwe stichting Vitus Zuid met een passende formatie zou starten. Dat is gelukt, maar het effect op SSOE is zichtbaar geworden in 2016. De personele kosten waren fors hoger dan de personele baten. Deels was dit bij het vaststellen van de begroting al bekend. Daartoe is reeds begin 2016 onder andere het beleid ingezet om eigen risicodragers te worden. Naast het kwalitatief goed regelen van de vervangingen had de keuze om ERD te worden nog twee andere redenen. Ten eerste als antwoord op de WWZ, die maar een zeer beperkt aantal contracten toestaat en ten derde om de premie van 575.000 euro te besparen. Door vervangingen te laten uitvoeren door mensen die al bij ons in vaste dienst waren is er op deze manier een dekking voor hun loonkosten. De verwachte besparing van ruim € 500.000 is echter niet gerealiseerd. Enerzijds door stijging van de loonkosten, anderzijds doordat er toch nog extra personeel is ingezet, op de door de scholen ingeschatte groei, die is uitgebleven door de niet verwachte 13- en 18-jarige maatregelen van de SWV-en en door een aantal langdurig zieke medewerkers. Voor 2017 is de prognose dat verwachte effecten wel worden gerealiseerd, door strakkere monitoring en registratie. De effecten van de afsplitsing van de Taalbrugscholen heeft nog een nawerkend negatief effect. De ontmanteling van de ICT-infrastructuur die SSOE, uiteraard samen met de Taalbrug had. Deze splitsing van systemen, netwerk, hardware en services heeft veel extra geld gekost. We spreken dan al snel over extra kosten van ruim € 100.000, in 2016.

Effecten van Passend onderwijs

Deze zijn reeds eerder in dit bestuursverslag beschreven. De 18-jarige maatregel van samenwerkingsverbanden kwam voor ons onverwacht en de snelle invoering heeft gemaakt dat de groei van het leerlingenaantal niet is gerealiseerd, of pas na de teldatum tot stand kwam. SSOE heeft derhalve kosten voor personeel gemaakt, de baten zijn uitgebleven of komen pas een jaar later. EN de terugloop van bestedingen bij de externe dienst/ambulante begeleiding.

Onvoldoende kwaliteit bij de administratieve organisatie en interne beheersing.

Door personele wisselingen bij ons administratiekantoor, samenvallend met het uitvallen van medewerkers in de interne organisatie is gebleken dat de interne beheersing kwetsbaar was. Daardoor is er onvoldoende strak gestuurd op het beheersen van formatie en uitgaven. Een samenloop van redenen die uiteraard niet had mogen leiden tot de hoge overschrijdingen van de uitgaven op diverse posten. Door het niet actueel hebben van de cijfers zijn er besluiten genomen op basis van achteraf onjuiste gegevens. Voor 2017 zullen de herinrichting van administratieve processen en de interne beheersing worden geëvalueerd en verbeterd.

Overige oorzaken.

De stijging van de loonkosten die we in 2016 hebben gezien als gevolg van de cao-maatregelen en pensioenpremies is weliswaar deels gecompenseerd door hogere baten, maar voor een groot deel niet. Wij constateren een dekking van 3% door stijging van de baten, tegen een totale stijging van de

loonkosten van 5,8% per fte) De loonkosten per fte zijn in 2016 gestegen van ca. € 59.000 naar bijna € 61.000. Op ruim 200 fte maakt dat enkele tonnen verschil. Dat zien we terug in het resultaat.

Analyse van het resultaat van 2016 maakt verder duidelijk dat het al verwachte tekort, nog fors hoger is uitgepakt. Dit is al vrij snel in 2016 gesignaleerd en ook tussentijds al aan de raad van toezicht gerapporteerd middels rapportages in juni en oktober. In de zomer van 2016 heeft SSOE afscheid genomen van ca. 10 fte aan personeel om de tekorten terug te dringen. Dit is gerealiseerd zonder gedwongen ontslagen. O.a. door knelpunten op de Antoon van Dijschool vanwege het zeer zwakke arrangement en een aantal langdurig zieken was het noodzakelijk om daarna toch weer tijdelijk personeel aan te trekken. Ook het beleid van reguliere scholen heeft er bijvoorbeeld alleen al op de MBS toe geleid dat de instroom van nieuwe leerlingen pas na de teldatum van 1- 10 op gang komt. (instroom 8 leerlingen na de herfstvakantie). Dit leidt voor SSOE direct tot meerkosten, immers, 8 leerlingen is bijna een hele groep, terwijl de baten pas veel later komen. Er is om onderwijskundige redenen niet voor gekozen om halverwege een schooljaar personeel vrij te maken door klassen samen te voegen. Dat heeft geleid tot hogere kosten.

Door een kwaliteitsslag in 2015 en 2016 is afscheid genomen van een aantal medewerkers met een lang dienstverband bij SSOE of haar rechtsvoorgangers. De WWZ maakt dat de kosten voor transitievergoedingen fors zijn. Deze kosten waren niet begroot en verslechteren het resultaat.

In hoofdstuk 7 wordt nader in gegaan op de financiële resultaten en de kengetallen. Samengevat kan worden gesteld dat SSOE fors last heeft gehad in 2016, van een aantal effecten dat zich tegelijkertijd voordeed:

- Onvoldoende continuïteit en daardoor te weinig kwaliteit in de administratieve organisatie en van de interne beheersing. Dit leidde o.a. tot forse overschrijding van de begroting door de scholen, o.a. door gebrekkig inzicht in de actuele situatie.
- Stijgende loonkosten, 5,3% t.o.v. 3% hoger personele baten (effect ruim € 200.000)
- Maatregelen samenwerkingsverbanden, als 13- en 18-jarige maatregel en de trend om alleen nog TLV categorie 1 af te geven. (Effect in 2016 € 155.000, naar verwachting stijgend tot enkele tonnen in 2017 en later).
- Tegenvallende inkomsten in de Externe dienst: € 200.000.
- Transitievergoedingen vanwege invoering WWZ: € 120.000.
- Hogere kosten voor vervanging: € 80.000.
- De materiele kosten zijn hoger dan de materiele baten, o.a. door een eenmalig effect om dure langlopende contracten af te kopen en te vervangen door nieuwe goedkopere en flexibelere overeenkomsten, o.a. voor reproductie en schoonmaak. Ook dit is nog een na-effect van de afsplitsing van de Taalbrug.

Uiteraard zijn er door SSOE zelf keuzes gemaakt die geëvalueerd zijn en besproken met de Raad van Toezicht. Extra onderzoek zal in 2017 worden uitgevoerd door een externe deskundige. Dit moet

duidelijk maken of de nu ingezette maatregelen voldoende zijn om met ingang van schooljaar 2017-2018 weer met een sluitende exploitatie te kunnen werken.

6.7 Risicoanalyse

De schets hierboven maakt duidelijk dat SSOE in een moeilijke situatie verkeert. Uiteraard denken we na over de toekomst. Recent is de risicoanalyse door het bestuur als volgt vastgesteld.

SSOE ziet voor de komende periode diverse risico's. Dit zijn onder andere de risico's met betrekking tot interne processen en situaties aan de ene kant en aan de andere de externe ontwikkelingen. Op de eerste hebben we zelf veel invloed, op de externe ontwikkelingen veel minder. Dat maakt het anticiperen erop nog belangrijker.

Interne risico's

Administratieve processen zijn onvoldoende strak vastgelegd en worden niet goed gevolgd.

Risico: Kans groot, impact groot. Beleid: Door kwetsbaarheid die zich in de interne organisatie heeft voorgedaan en personele wisselingen bij ons administratiekantoor is de monitoring in 2016 niet voldoende geweest. In 2017 worden alle administratieve processen opnieuw gekeken, beschreven en ingevoerd, in samenwerking met een nieuw administratiekantoor en met hulp van AFAS. Per 1-1-2018 is dit gerealiseerd. In 2017 wordt reeds in de aanloop hiernaar toe gewerkt met kwartaalrapportages en een strakke liquiditeitsplanning. Vanaf medio 2017 werken we met zes wekelijkse rapportages.

Cultuurverschillen tussen scholen onderling.

Risico: Kans midden. Impact midden. Beleid: De inpassing van de Antoon van Dijkschool bij SSOE is in eerste instantie geleidelijk vorm gegeven. Er is gekozen de school tijd te geven om te wennen. Dat heeft achteraf niet geleid tot duidelijke en snelle inpassing van deze school. Strubbelingen en foutieve beleidskeuzes tot gevolg hebbend. In 2017 zal de implementatie middels een 'harde reset' opnieuw moeten plaatshebben. Procedures en werkwijzen, evenals cultuur zullen hierbij aan bod komen.

Onvoorspelbare leerling prognoses en daling van het aantal leerlingen (krimp); We gaan uit van prognoses die wij van de gemeenten ontvangen. De werkelijke cijfers wijken af.

Risico: kans, groot, impact midden tot groot:

Maatregelen. We kunnen geen invloed uitoefenen op de verwijzing door scholen. Uiteindelijk dienen we dus scherp de leerlingenstromen te monitoren en hanteren we een personeelsstop. Bij sterke groei gaan we hooguit werken met tijdelijk personeel.

Externe risico's

Een verdere daling van de afname van ambulante begeleiding en de bereidheid vanuit het regulier PO en VO om deze dienstverlening af te nemen bij SSOE;

Risico: kans groot, impact midden: Beleid: inzet op krimp en flexibilisering personeel in de ED. In 2017 herbezinning op de instandhouding van de dienstverlening.

De ontwikkelingen met betrekking tot de decentralisatie van het buitenonderhoud van de gebouwen vanuit de gemeenten. Met name de kosten voor onderhoud met een meerjarig karakter op onderdelen van gebouwen dat niet direct zichtbaar is in relatie tot de zogenaamde koude overdracht van de gebouwen vanuit de gemeenten;

Risico: kans laag, impact midden. Beleid: MJOP actueel houden en jaarlijks actief preventief onderhoud plegen. MJOP vaststellen op basis van 20 jaar, de huidige onderhoudssituatie van de gebouwen is goed te noemen.

De Wet Werk en Zekerheid. De Wet Werk & Zekerheid past – zoals zij is bedoeld niet bij de sector onderwijs en zorgt voor veel onzekerheid over de inzet van onder andere vervangers bij ziekte en afwezigheid;

Risico: kans groot, impact midden. Beleid: Eigen risicodragers voor vervangingen/ Inrichten pool met eigen medewerkers, met harde monitoring en grens. Tevens actieve sturing op verzuimduurverkortings i.s.m. Arbo dienst.

De ontwikkelingen in de nieuwe CAO PO. Het hoger worden van de lasten door o.a. invoering van de nieuwe CAO PO, de premieontwikkelingen van het ABP Pensioenfonds en het nog niet kunnen overzien hoeveel kosten dit met zich mee gaat brengen. Ontwikkelingen op het gebied van de hogere duurzame inzetbaarheid, hogere werkgeverspremies en onvoldoende dekking hiervoor vanuit het Ministerie onder andere vanuit de GPL;

Risico: kans midden, impact groot. Beleid: ruimte in de formatie creëren door de komende jaren te realiseren dat maximaal 82% van de totale baten uit loonkosten bestaan. Hiermee wordt wat lucht in het systeem gebracht dat het mogelijk maakt om knelpunten tijdelijk op te lossen.

Kostenremanentie. Door de dalende leerlingaantallen van de afgelopen jaren daalt ook de bekostiging voor de materiele zaken, de kosten van deze materiele zaken dalen echter niet evenredig mee;

Risico: kans hoog, impact groot. Beleid: Bij verdere daling van leerlingaantallen komt de instandhouding van sommige voorzieningen in gevaar. Daarom starten we in 2017 met het proces van omvorming en reorganisatie. Dit moet leiden toe een meer toekomst bestendige organisatie van de scholen en beter bezetting van de gebouwen.

Achterstanden bij het Participatiefonds. Er is door onvoldoende beleid en sturing bij het Participatiefonds een achterstand ontstaan in het beoordelen van dossiers en vergoedingsverzoeken. Het is het Participatiefonds zo het lijkt toegestaan om – in vergelijking met de Belastingdienst – verder terug dan maximaal 5 jaar deze lasten terug te halen bij de werkgevers. SSOE en andere schoolbesturen worden nu geconfronteerd met lasten waarvoor zij geen voorziening hebben kunnen treffen of anderszins op hadden kunnen anticiperen. Ook de werkdruk met het achterhalen van oude gegevens en het risico deze niet te kunnen achterhalen brengt een risico met zich mee.

Risico: kans midden, impact midden. Beleid. Wegwerken van oude dossiers, (2013 en eerder). Vanaf 2014 is alles nu in orde. Wel liggen er nog enkele claims uit de periode daarvoor. Met Vitus Zuid is een afspraak gemaakt over hoe met deze kosten om te gaan.

6.8 Toekomstparagraaf. Waar staat SSOE in 2020-2025

Uit bovenstaande is genoegzaam duidelijk geworden dat het SSOE, meer in het algemeen ook de hele sector Speciaal Onderwijs in een lastige situatie zit. Doorgaan op dezelfde weg is geen optie.

Wat is de situatie nu en waar liggen kansen voor SSOE?

Allereerst zal SSOE financieel op orde moeten komen. De organisatie moet fors krimpen. Medio 2017 is een fors aantal medewerkers (30 FTE, 50 mensen) uit de organisatie verdwenen. Dat kan nog zonder gedwongen ontslagen. Daarmee bereiken we dat SSOE per 1-8-2017 een sluitende exploitatie heeft. De hierboven genoemde risico's, zijn daarmee niet allemaal verdwenen. Ook niet als we het beleid strak doorvoeren. Om toekomstbestendig te worden is naar de mening van het bestuur een aantal zaken van belang.

Allereerst het behoud en de uitbouw van onze expertise. We moeten nog meer dan nu, duidelijk maken wat het speciale is aan ons onderwijs. Scholen, leerkrachten, maar ook ouders moeten altijd een beroep op ons kunnen doen. Daarvoor zijn meerjarige afspraken nodig met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Daarop is de afgelopen jaren al veel inzet gepleegd. Dat zal minstens op niveau moeten blijven. Echter, dit niet kan niet als het volledige risico voor de bedrijfsvoering bij SSOE ligt. Dus mocht het in 2017 en verder niet mogelijk blijken om deze afspraken te maken dat zullen we onze dienstverlening noodgedwongen moeten inkrimpen of zelfs opheffen. Dat willen we voorkomen door inzet van goede medewerkers die de meerwaarde bewijzen. Onderzoek onder onze klanten wijst uit dat er zeker mogelijkheden blijven voor de dienstverlening van SSOE. Het is dus goed mogelijk dat SSOE in de nabije toekomst verder gaat met alleen de instandhouding van haar scholen. Dat is uiteraard goed mogelijk en minder risicovol. Onderwijsinhoudelijk vinden we dit zeer spijtig omdat daarmee veel specialistische kennis en ervaring gaat wegvallen voor het reguliere onderwijs.

Verder is het van belang voor onze continuïteit dat de leerlingaantallen niet verder teruglopen. Passend Onderwijs en regulier onderwijs hebben een belang of zelfs expliciet doel om het aantal leerlingen in SO te laten krimpen. Tegelijk wordt van ons verwacht dat we het dekkend aanbod in stand houden. Daar zijn alle besturen en samenwerkingsverbanden verantwoordelijk voor. Maar duidelijk is dat als we allemaal verantwoordelijk zijn, er tegelijk niemand is die de verantwoording neemt. We zullen zelf dus moeten zorgen dat we er over enkel jaren nog zijn.

Verbreding van de doelgroep

Met het verdwijnen van de cluster grenzen openen zich kansen om ook andere doelgroepen aan te trekken. Hiertoe zijn wij in goed overleg met de overige schoolbesturen voor SO en regulier onderwijs. We richten ons daarbij vooral op leerlingen waarvoor binnen de samenwerkingsverbanden nog geen goed aanbod bestaat. Denk aan jonge Ernstig Meervoudig Beperkte (EMB)leerlingen. Ouders van deze categorie leerlingen krijgen veelal vrijstelling van de leerplicht en houden hun kinderen onder de

zorg van bijvoorbeeld een MKD. Om deze doelgroep aan te trekken zijn we inmiddels met de zorgpartners in overleg getreden. Deze leerlingen hebben recht op onderwijs en veel van deze leerlingen kunnen in onze scholen prima terecht. Het betreft hier in onze regio een kleine 100 leerlingen in de leeftijd van 4-8 jaar. Voor samenwerkingsverbanden zal dit leiden tot meer leerlingen met een hoge bekostiging. Een andere doelgroep is die van de zeer moeilijk lerende kinderen met ernstige gedragsproblemen. Veel van deze leerlingen gaan buiten de grenzen van ons samenwerkingsverband naar school. We onderzoeken of wij een setting voor deze leerlingen kunnen ontwikkelen, in samenwerking met onder andere het SWV Helmond Peelland VO.

Al eerder benoemden we dat door krimp van sommige onderdelen het verschijnsel van kosten remanentie optreedt. Het deel van de vaste kosten waarvoor de baten niet meer toereikend zijn. SSOE wil de komende twee jaar onderzoeken of het herschikken van onderdelen kan leiden tot kostenbesparingen, maar ook tot een betere bezetting. Nu hebben we een nog SO Mytyl en een SO ZML. We onderzoeken de mogelijkheid om daar één brede SO-voorziening voor Eindhoven van te maken. Eveneens kijken we hiernaar voor het VSO, Dagbestedingsactiviteiten en arbeidstoeleiding doen we nu op meerdere locaties voor soms (te) kleine groepen leerlingen. We onderzoeken of dat niet beter worden samengevoegd. Hierbij spelen uiteraard ook de collega SO-besturen en de samenwerkingsverbanden een rol. Het eerste overleg over deze heroriëntatie vindt in de eerste helft van 2017 plaats. Als laatste willen we onderzoeken of we kunnen groeien naar een situatie waarin onze scholen 50 weken per jaar open zijn voor leerlingen. Al in vele wetenschappelijke onderzoeken, zelfs al uit de tweede helft vorige eeuw, is aangetoond is, dat met name leerlingen met lagere IQ 's soms wel 4-6 maanden leerrendement verliezen na 6 weken zomervakantie. Ouders en leerlingen zijn gebaat bij doorlopend aanbod, ritme en regelmaat. Hoe dit vorm moet gaan krijgen is onderwerp van onderzoek dat in de tweede helft van 2017 gaat starten.

Stabilisering van de leerlingenaantallen op het huidige niveau is een eerste vereiste. Gelukkig laten de laatste ontwikkelingen zien dat het dal in de daling achter ons ligt. Er komt meer instroom, met name de zogenaamde onderinstroom komt op gang. De achterliggende reden is eerder toegelicht. Als we er aan de ene kant in slagen de leerlingaantallen op peil te houden en aan de ander kant de formatie administratieve organisatie, de interne beheersing op orde te houden en de kosten voor personeel in de hand te houden, is een goede relatie met de samenwerkingsverbanden een derde voorwaarde voor voortbestaan. Gelukkig is die relatie, op bestuursniveau goed te noemen. SSOE kent een lange historie, als het aan ons ligt ook nog een lange toekomst. 2017 zal nog een jaar worden met een tekort, 2018 en verder laten zwarte cijfers zien. Daar koersen we op.

7 Financieel beleid

Het aantal leerlingen op 1 oktober vormt de grondslag voor de bekostiging. Eventueel kan door middel van een groeitelling aanvullende bekostiging worden toegekend als het aantal leerlingen van een school volgens daartoe vastgestelde normen is toegenomen.

In onderstaand overzicht wordt het aantal leerlingen op de reguliere teldatum 1 oktober 2016 vergeleken met de jaren 2015, 2014 en 2013

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ekkersbeek (opgegaan in De Taalbrug SO/VSO)				327
De Beemden (opgegaan in De Taalbrug SO/VSO)				321
De Horst (opgegaan in De Taalbrug SO/VSO)				333
De Taalbrug SO			430	
De Taalbrug VSO			450	
Mytyschool EHV	157	174	173	184
Mgr. Bekkersschool	203	204	205	212
Antoon van Dijkschool	203	204		
	<u>563</u>	<u>582</u>	<u>1258</u>	<u>1377</u>

De daling van het leerlingaantal tussen 2014 en 2015 is het gevolg van de wetgeving in het kader van Passend Onderwijs. De stichting was op dat moment de scholen voor Cluster 2 Onderwijs aan het afstoten en bezig onder te brengen in een andere stichting onder verantwoordelijkheid van een ander schoolbestuur.

Daarnaast is een significante daling in leerlingaantallen te zien tussen de jaren 2015 en 2016 veroorzaakt door de invoering van de Wet Passend Onderwijs en de uitvoering daarvan door de Samenwerkingsverbanden voor Primair en Voortgezet Onderwijs.

Het effect hiervan heeft zich vertaald in significante wijzigingen in bekostiging, exploitatieresultaat en balanspositie.

Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31-12-2016. De balans is een momentopname van de vermogensstructuur van een organisatie. Hierna vindt u een overzicht van de financiële situatie op 31 december 2016 in vergelijking tot de situatie van het jaar daarvoor. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Activa	31-12-2016	31-12-2015	Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Materiële vaste activa	2.995.769	924.099	Eigen vermogen	4.439.060	6.784.571
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.167.949	1.116.126
Vorderingen	1.894.117	1.583.436	Kortlopende schulden	1.942.895	2.132.289
Liquide middelen	2.660.018	7.525.451			
Totaal activa	7.549.904	10.032.986	Totaal passiva	7.549.904	10.032.986

In bovenstaande balans is het negatieve resultaat reeds verwerkt als onttrekking aan het eigen vermogen.

Toelichting op de balans.

Algemeen

In 2015 heeft er ten opzichte van 2014 reeds een aanzienlijke verschuiving in balansposities plaatsgevonden. Deze verschuivingen waren het resultaat van de afsplitsing van De Taalbrugscholen (Cluster 2 Onderwijs) aan de Stichting Vitus Zuid en de inbreng door de overname van de Antoon van Dijkschool en de hiermee gepaard gaande overdracht van activa en passiva. Deze verschuivingen waren reeds geëffectueerd in augustus 2015 en verwerkt in de balanspositie per 31 december 2015.

Ook voor de balanspositie van 31 december 2016 zijn er aanzienlijke verschuivingen te zien ten opzichte van de balanspositie op 31 december 2015. Deze worden hieronder uiteengezet.

Activa

Materiële vaste activa.

De op de balans opgenomen materiële vaste activa bestaan uit het bij SSOE aanwezige kantoor- en schoolmeubilair, ICT-middelen (hardware), onderwijskundige apparatuur en Onderwijsleerpakket. Deze materiële vaste activa zijn opgenomen tegen aanschafwaarde verminderd met de vastgestelde afschrijvingen.

Reeds enige jaren stond de vervangende nieuwbouw voor de MBS Eindhoven op het programma. De Gemeente Eindhoven heeft middelen beschikbaar gesteld in het kader van haar verantwoordelijkheid voor adequate huisvesting. SSOE heeft haar verantwoordelijkheid genomen door te investeren in duurzaamheid van het gebouw.

De toename in materiele vaste activa is als volgt te verklaren. In 2016 is € 2.301.788 geïnvesteerd.

Gebouwen	€ 1.255.829
Inventaris	€ 1.021.588
Apparatuur	€ 24.391

Vorderingen

De vorderingen op de balansdatum hebben voornamelijk betrekking op de nog te ontvangen personele bekostiging van het ministerie. Daarnaast zijn vorderingen opgenomen op Vitus Zuid in verband met door SSOE betaalde gezamenlijke kosten. Ook enkele Samenwerkingsverbanden lopen achter bij het overmaken van de bekostiging voor ambulante dienstverlening.

Tevens is opgenomen de vordering op de Gemeente Eindhoven per balansdatum van € 573.668. Deze heeft te maken met de afwikkeling van de vervangende nieuwbouw van de MBS Eindhoven. Hiervan is in 2017 reeds een aanzienlijk deel ontvangen. Een restant bedrag wordt ontvangen na indiening en goedkeuring van de verantwoording van de eerder genoemde vervangende nieuwbouw. In 2015 was er nog sprake van een bedrag dat de Gemeente als voorschot had overgemaakt op de start van deze vervangende nieuwbouw. Dit voorschot was op de balansdatum in 2015 opgenomen als schuld aan de Gemeente. Dit verklaart de verschuiving tussen de bedragen in de vorderingen en schulden. Vorderingen laten in 2016 een hoger bedrag zien, schulden een lager bedrag.

Liquide middelen

Als gevolg van het negatieve resultaat in 2016 en de investeringen is het totaal van de liquide middelen met € 4.865.433,- significant afgenomen.

Voor een specificatie van de mutatie in de liquide middelen wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht in de Jaarrekening.

Passiva

Eigen Vermogen

Op de balansdatum is het negatieve effect vanuit de Staat van Baten en Lasten reeds verwerkt als onttrekking aan het Eigen Vermogen.

Dit Eigen Vermogen is ten opzichte van 2015 met € 1.992.072,- afgenomen.

Voorzieningen

Bij de inbreng van de Antoon van Dijkschool is in 2015 een aanzienlijke voorziening opgenomen voor de afwikkeling van een lopend personeelsdossier bij het Participatiefonds. Deze afwikkeling neemt een aanzienlijk risico met zich mee. Dit is in 2017 een lopend dossier en blijft op de balansdatum onderdeel uitmaken van de voorzieningen.

In 2016 heeft de MBS Eindhoven een nieuw schoolgebouw betrokken. Vanaf 2016 zal voor deze nieuwbouw een voorziening voor groot onderhoud worden opgebouwd. Er is ten behoeve van alle schoolgebouwen binnen de stichting een bedrag van € 219.913 gedoteerd aan de voorziening voor groot onderhoud en een bedrag van € 166.518 daadwerkelijk besteed ten laste van deze voorziening

Kortlopende schulden

Bij deze kortlopende schulden zijn voornamelijk de posten opgenomen met betrekking tot Belastingen en premies alsmede de schulden terzake van pensioenen. Ten opzichte van 2015 is het crediteurensaldo met € 146.527 toegenomen, het saldo "overlopende passiva is daar tegenover gedaald met € 230.906. In 2015 is in deze post de schuld aan de Gemeente Eindhoven verantwoord met betrekking tot het vooruit ontvangen bedrag met betrekking tot de vervangende nieuwbouw van de MBS Eindhoven. Zoals bij de vorderingen beschreven is in 2016 een vordering op de Gemeente ontstaan. De nog te betalen posten (kortlopende schulden) zijn in 2016 afgenomen met € 189.395.

Analyse resultaat

De begroting van 2016 liet een negatief resultaat zien van € 820.518. Uiteindelijk resulteert een negatief resultaat boekjaar 2016 van € 2.345.510: een verschil van € 1.524.892 met de begroting.

Het negatief resultaat over het boekjaar 2015 bedroeg € 148.026.

In de navolgende paragraaf is een vergelijking en een specificatie van de belangrijkste verschillen opgenomen.

Analyse realisatie huidig jaar 2016 versus realisatie voorgaand jaar 2015 en realisatie huidig jaar 2016 versus begroting 2016.

Onderstaand een vergelijking van de staat van baten en lasten op basis van gerealiseerde en begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2016 en gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2015.

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Verschil Begroting/ Realisatie 2016	Realisatie 2015	Verschil Realisatie 2015 / 2016
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	12.952.891	12.727.042	225.849	23.466.007	-/ 10.513.116
Overige overheidsbijdragen	69.923	70.000	-/ 77	101.922	-/ 31.999
Overige baten	856.690	692.816	163.874	1.149.597	-/ 292.907
Totaal baten	13.879.504	13.489.858	389.646	24.717.526	-/ 10.838.022
Lasten					
Personele lasten	13.888.840	12.351.568	1.537.272	21.513.134	-/ 7.624.294
Afschrijvingen	218.753	257.698	-/ 38.945	426.506	-/ 207.753
Huisvestingslasten	933.921	964.050	-/ 30.129	1.293.035	-/ 359.114
Overige instellingslasten	1.210.061	775.060	435.001	1.681.218	-/ 471.157
Totaal lasten	16.251.575	14.348.376	1.903.199	24.913.893	-/ 8.662.318
Saldo baten en lasten	-/ 2.372.071	-/ 858.518	-/ 1.513.553	-/ 196.367	-/ 2.175.704
Financiële baten en lasten	26.561	38.000	-/ 11.439	48.341	-/ 21.780
Resultaat	-/ 2.345.510	-/ 820.518	-/ 1.524.992	-/ 148.027	-/ 2.197.484
Resultaat deelnemingen	0	0	0	0	0
Resultaat na belastingen	-/ 2.345.510	-/ 820.518	-/ 1.524.992	-/ 148.027	-/ 2.197.484
Aandeel derden in resultaat	0	0	0	0	0
Nettoresultaat	-/ 2.345.510	-/ 820.518	-/ 1.524.992	-/ 148.027	-/ 2.197.484

Toelichting op de staat van baten en lasten:

Ten opzichte van 2015 ontstaat een afwijkend beeld omdat in de jaarrekening 2015 de exploitatie van de Taalbrugscholen is meegenomen. In 2016 is dat niet meer het geval. Hier staat tegenover dat in 2015 de exploitatie van de Antoon van Dijschool vanaf augustus is meegenomen en in 2016 voor het gehele kalenderjaar. Omdat de diverse kostenplaatsen door elkaar lopen is het niet mogelijk een goede analyse ten opzichte van 2015 te maken.

Ondanks het gegeven dat door bovenstaande omstandigheden de analyse niet goed is te maken mag het volgende niet onvermeld blijven. De verschillen tussen de begroting van 2016 en de realisatie van 2016 is (deels) terug te voeren op de van rechtswege opgelegde afsplitsing van de Taalbrugscholen voor cluster 2 in 2015. Het afstoten van bijna 2/3 van de organisatie betekent niet dat de achterblijvende organisatie, in dit geval SSOE, meteen 2/3 van de verplichtingen in overhead, lastendruk en verplichtingen met de daarmee gepaard gaande kosten kan afstoten. Er is gepoogd dit op een korte termijn te bewerkstelligen. Een aanzienlijk deel van de overhead is reeds ingekrompen, echter niet in gelijke mate met de afname van de omzet en lastendruk met voorgaande jaren. Ook

claims van onder andere het Participatiefonds met betrekking tot uitkeringslasten en premiepercentages vanuit de Belastingdienst zijn gebaseerd op bij de rechtsvoorganger geparkeerde lasten. Het zal nog enkele jaren duren voor hier de balans in is teruggekeerd. Hieronder wordt daarom ingegaan op de afwijking ten opzichte van de begroting 2016.

Baten (meer baten)

- Rijksbijdragen OC&W € 225.849

- Hogere Lumpsumbekostiging als gevolg van
aanpassing in de bekostiging € 264.739

- De subsidie voor leerlingen met een ernstige
meervoudige beperking was lager begroot € 109.283

- Van de samenwerkingsverbanden is minder
bekostiging ontvangen dan begroot -/- € 148.173

- Overige overheidsbijdragen -/- € 77
Geheel terug te voeren op iets minder ontvangen bekostiging voor gymzalen dan begroot

- Overige baten € 163.874

Binnen de overige baten zijn diverse afwijkingen ten opzichte van de begroting zichtbaar. De grootste afwijkingen betreffen o.a.:

De vergoeding van de Taalbrug en Detachering zijn lager -/- € 234.000

Er is meer aan ESF subsidies ontvangen dan begroot, onder andere doordat afrekeningen uit voorgaande jaren gunstiger uitpakken € 75.502

De vergoedingen voor ambulante diensten zijn groter dan begroot, dit is echter een effect dat samen moet worden gezien met de onder Rijksbaten en overige baten verantwoorde mindere opbrengsten vanuit de Samenwerkingsverbanden. € 302.322

Onder Overige baten (Overig) zijn meer baten verantwoord -/- € 200.050

Lasten (meer lasten)

- Personele lasten € 1.537.271

Onder andere veroorzaakt door:

De lonen en salarissen zijn hoger dan begroot als gevolg van de hogere personele inzet van 14 FTE, inclusief het effect van het eigen risicodragerschap voor (ziekte) vervanging en het effect van de uitkomst van de cao onderhandelingen in 2015-2016 € 737.310

Hogere lasten dan begroot in het kader van Flankerend Beleid en Vaststellingsovereenkomsten € 234.244

Hogere lasten voor inhuur van derden, inclusief de problematiek rond de PGB middelen en de vervanging van een teamleider € 317.210

Hogere lasten voor nascholing, bedrijfsgezondheid en begeleiding van personeel € 96.066

Hogere overige lasten inclusief een claim vanuit het Participatiefonds vanuit het oud werkgeverschap van personeel bij de overgedragen Cluster 2 scholen / Taalbrug en de dotatie aan personeelsvoorzieningen € 108.255

- Afschrijvingen -/- € 38.945

De investeringen in de vervangende nieuwbouw, de inrichting van de MBS Eindhoven en de Mytyschool hebben pas laat in het jaar zijn effect gekregen en daarmee ook de begrote afschrijvingen.

- Huisvestingslasten -/- € 30.129

Deze huisvestingslasten zijn lager door onder andere:

Een lagere dotatie aan de onderhoudsvoorziening als gevolg van het terugleveren van oude panden aan de gemeente -/- € 58.087

Hogere lasten voor dagelijks onderhoud van gebouwen en schoonmaak € 68.324

Aanzienlijk lagere energiekosten dan begroot -/- € 48.189

- Overige Instellingslasten
Deze zijn hoger dan begoot € 435.000

De administratie en beheerslasten zijn hoger, onder andere door de uitbesteding administratie, bestuurs- en managementondersteuning en kosten public relations € 168.292

De kosten inventaris, apparatuur en leermiddelen zijn hoger als gevolg van hogere reproductiekosten, aanschaf kleine inventaris en huur apparatuur € 89.408

De overige kosten zijn hogere uitgaven kantoorbenodigdheden, kosten telecommunicatie, abonnementen algemeen, leerlingvervoer, schoolzwemmen, kantinekosten en de ontwikkeling van de websites en huisstijl € 177.300

Investerings en financieringsbeleid

SSOE had een gunstige liquiditeitspositie. Hierdoor konden investeringen gedurende het gehele jaar plaatsvinden en uit eigen middelen worden voldaan.

Vanuit de Rijksbekostiging zijn er in 2016 investeringen gedaan in onder andere ICT, inventaris en apparatuur en leermiddelen. Een aantal investeringen in meubilair die waren gepland voor 2015 zijn doorgeschoven naar 2016. Dit zijn onder andere de investeringen in het nieuwe meubilair voor de Mytyschool en de MBS.

Na een lang voorbereidingstraject is in 2015 gestart met de transformatie van een gebouw aan de Venetiëstraat te Eindhoven. In november 2016 kon de MBS hier worden gehuisvest. De transformatie van dit gebouw wordt hoofdzakelijk door de gemeente Eindhoven gefinancierd uit hoofde van haar verplichting om voor adequate onderwijshuisvesting te zorgen. SSOE heeft eveneens een gedeelte van de transformatie bekostigd. SSOE heeft derhalve geïnvesteerd in duurzaamheid van het gebouw. Zo zijn een aantal energievoorzieningen en gebouwelijke aanpassingen gerealiseerd die op termijn gaan leiden tot een forse besparing op onderhoud, energiekosten en schoonmaak.

Treasuryverslag

De stichting hanteert het uniforme model van de Besturenraad. Dit is op 24 maart 2007 vastgesteld. In 2011 is deze aangepast aan de bestuursstructuur van SSOE en veranderde wet- en regelgeving. Op 30 juni 2011 is dit Treasurystatuut opnieuw vastgesteld. Vervolgens is dit statuut aangepast aan de Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten van het Ministerie OCW uit 2016. Dit statuut is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht d.d. 20 april 2017.

In dit statuut is bepaald binnen welke kaders instellingen voor onderwijs hun financierings- en beleggingsbeleid dienen in te richten. Het uitgangspunt is dat de toegekende publieke middelen overeenkomstig hun bestemming worden besteed.

De stichting heeft een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd. De economische crisis welke in 2008 begon heeft ook in 2015 bij SSOE zijn sporen achtergelaten. De vergoedingen op deposito's en de rentestanden op reguliere spaarrekeningen zijn dusdanig laag dat het geen enkele meerwaarde had om middelen die voor korte of langere termijn niet voor publieke taken worden aangewend weg te zetten in deposito's. Rekening-courant rekeningen zijn ondergebracht bij de Rabobank. De voor de bedrijfsvoering niet onmiddellijk noodzakelijke liquide middelen zijn ondergebracht in aan de rekening courant gekoppelde spaarrekeningen. De tegoeden op deze rekeningen waren direct opeisbaar.

Bankrekeningen die van oudsher nog lopen bij VanLanschoot Bankiers en de ABNAMRO zijn in 2016 en 2017 komen te vervallen.

De stichting heeft geen middelen uitstaan in risicovolle producten.

De totale (saldo) financiële baten over 2016 bedroegen € 26.561,-.
Dat is € 21.780,- minder dan in 2015 en € 11.439,- minder dan voor het jaar 2016 geraamd.

Er heeft een aanzienlijke daling plaatsgevonden in de liquide middelen van de stichting. Dit is reeds toegelicht bij de balanspost Liquide Middelen en gespecificeerd in het kasstroomoverzicht. Voor 2017 is het bedrag aan financiële baten wederom op een voorzichtig niveau begroot. Uitgaven ten laste van de liquide middelen ten behoeve van investeringen, realisatie van de huisvestingsplannen en de tegenvallende rentestanden zullen ook in 2017 leiden tot aanzienlijk lage financiële baten.

8 SSOE in kengetallen

Financieel

Met betrekking tot de solvabiliteit, liquiditeit, rentabiliteit, huisvestingsratio en het weerstandsvermogen worden de onderstaande kengetallen vermeld en toegelicht.

De Onderwijsinspectie heeft indicatoren met betrekking tot de risicoanalyse vastgesteld.

Deze worden eveneens vermeld.

Kengetal	2016	2015	Signaleringswaarde
			Onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,06	0,05	Groter dan 0,10
Liquiditeit (Current Ratio)	2,34	4,27	Kleiner dan 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	-0,17	-0,01	Kleiner dan -0,10
Solvabiliteit (definitie 2)	0,74	0,79	Kleiner dan 0,30
Weerstandsvermogen	0,32	0,27	Kleiner dan 0,05

Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding aan tussen de lasten van huisvesting en de totale lasten (inclusief de financiële lasten).

De definitie van deze ratio is als volgt geformuleerd: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen op gebouwen en terreinen gedeeld door de som van de totale lasten (inclusief de financiële lasten).

Hierbij wordt door de Onderwijsinspectie een signaleringswaarde gehanteerd groter dan 0,10

De Huisvestingsratio van SSOE is **0,06 (2016) 0,05 (2015)**

De huisvestingsratio is voor 2016 kleiner dan de signaleringswaarde van de onderwijsinspectie en is ten opzichte van 2015 gestegen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan en verschaft inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de organisatie op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Hierbij wordt de definitie 2 gehanteerd:

Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.

Hierbij wordt door de Onderwijsinspectie een signaleringswaarde gehanteerd kleiner dan 0,30

De solvabiliteit voor SSOE is 0,74 (2016) 0,79 (2015)

Dit geeft aan dat 74% van het totale vermogen uit Eigen Vermogen oftewel reserves en voorzieningen bestaat. Het houdt tevens in dat 26% van het totale vermogen wordt gefinancierd met vreemd vermogen.

De solvabiliteitspositie is voor 2016 hoger dan de signaleringswaarde van de onderwijsinspectie en is ten opzichte van 2015 gedaald.

Liquiditeit (current ratio)

De current ratio is een maatstaf die aangeeft of het samenwerkingsverband in staat is om op korte termijn aan zijn betalingsverplichtingen te voldoen.

Definitie; Dit is de verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen, vorderingen en voorraden) en de kortlopende schulden.

Hierbij wordt door de Onderwijsinspectie een signaleringswaarde gehanteerd kleiner dan 0,75

De liquiditeitsratio voor SSOE is 2,34 (2016) 4,27 (2015)

De ratio geeft aan dat bij SSOE 2,34 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en overlopende passiva.

De Stichting heeft op 31 december 2016 de beschikking over € 2.660.018,- aan liquide middelen en heeft daarnaast € 1.894.117,- open staan aan nog te ontvangen bedragen.

Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 1.942.895,-.

De liquiditeitspositie is voor 2016 groter dan de signaleringswaarde. In vergelijking met 2015 is de liquiditeitspositie gedaald.

Er zijn geen voorzieningen waarmee in de bovenstaande berekening rekening had moeten worden gehouden.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat in relatie tot de totale baten.

Definitie van Rentabiliteit; Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

De onderwijsinspectie hanteert hierbij een signaleringswaarde kleiner dan -0,10.

De rentabiliteit geeft de verhouding aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De rentabiliteit voor SSOE is -0,17 (2016) 0,01 (2015)

De Stichting heeft van de totale opbrengsten, te weten € 13.909.871, een resultaat behaald van -/ € 2.345.510. Dit houdt in dat er naast de inzet van elke euro die ontvangen en besteed wordt er € 0,17 wordt ingeteerd op de reserves.

De rentabiliteitspositie is voor 2016 kleiner ten opzichte van de signaleringswaarde. In vergelijking met 2015 is de rentabiliteit gedaald.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

De definitie van weerstandsvermogen; het Eigen Vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt.

Het kengetal voor het weerstandsvermogen voor de stichting is 0,32 (2016) 0,27 (2015)

Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning en control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen.

Het weerstandsvermogen is voor 2016 groter ten opzichte van de signaleringswaarde. In vergelijking tot 2015 is het weerstandsvermogen gedaald.

9 Continuïteitsparagraaf

A. Gegevensset

A 1.

Onderstaand wordt ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen voor Stichting Speciaal Onderwijs & Expertisecentra in het jaar 2017 en verder. Ook in het bestuursverslag keken we naar de toekomstige ontwikkelingen. Onder verwijzing naar paragraaf 6.9. Met behulp van de cijfers en toelichtingen daarop voor de Kengetallen, Balans, Staat van baten en lasten en Overige rapportages willen we een beeld geven over de continuïteit van onze stichting.

Voor deze Stichting is een meerjarenbegroting opgesteld voor de jaren 2017 tot en met 2020. Deze Begroting is in de vergadering van de Raad van Toezicht in 2017 goedgekeurd. Daarna is op basis van ontwikkelingen en inzichten een prognose opgesteld over hetzelfde tijdspad. Deze wijken van elkaar af. Zowel de originele door het bestuur vastgestelde en door de RvT goedgekeurde begroting over 2017 alsmede de prognose over de jaren 2017-2020 worden in deze paragraaf gepresenteerd.

Het zijn de uitgangspunten met betrekking tot de meerjarenprognose die hieronder uiteen worden gezet en toegelicht. Daar waar in onderstaande tekst nog wordt verwezen naar de begroting wordt echter de prognose bedoeld.

Er is geen sprake van doorcentralisatie van de huisvesting. Grote investeringen in de nieuwbouw van de MBS Eindhoven en de investeringen in de inrichting van deze school en de Mytyschool Eindhoven hebben in 2016 plaatsgevonden. Voor de komende jaren staan geen majeure investeringen in de planning. Alleen de hoog nodige en defecte zaken met betrekking tot de inventaris, ICT en onderwijsleerpakket zal worden vervangen.

In het kader van de Wet Passend Onderwijs en ingegeven door wet- en regelgeving heeft de Stichting Speciaal Onderwijs & Expertisecentra in 2015 haar activiteiten met betrekking tot het cluster 2-onderwijs afstoten. Daarnaast heeft SSOE het bevoegde gezag en de activiteiten van Antoon van Dijkschool in Helmond overgenomen. Dit is een aanzienlijk kleinere organisatie waarbij niet gesteld kan worden dat voor de bovenschoolse activiteiten en administratieve taken en zorg voor personeel het bovenschoolse apparaat evenredig kan worden verkleind.

Daarnaast zorgt het gevoerde beleid binnen Passend Onderwijs vanuit de Samenwerkingsverbanden voor een versnelde afname van de leerlingaantallen in het Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs. Daar waar voorheen leerlingen tot en met 20 jaar in het Voortgezet Speciaal Onderwijs konden volgen worden nu leerlingen ouder dan 18 jaar niet meer door de Samenwerkingsverbanden als toelaatbaar voor het speciaal onderwijs gezien en daarmee niet meer ingeschreven en bekostigd.

De middelen die door het Samenwerkingsverband beschikbaar worden gesteld bij het afgeven van een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) vallen steeds vaker in de bekostiging Categorie 1. Terwijl voor veel leerlingen een hogere bekostiging benodigd is die past bij de speciale ondersteuning die deze leerlingen eigenlijk nodig hebben.

Daarnaast komen langzaam de overeenkomsten met betrekking tot de verplichte afname voor ambulante begeleiding tot een einde. Samenwerkingsverbanden kennen deze middelen toe aan het reguliere onderwijs. Doordat ook deze onderwijsinstellingen te maken hebben met krimp in leerlingen en een mogelijk overschot van personeel zijn zij minder geneigd om deze ambulante begeleiding bij de Externe Dienstverlening van SSOE in te kopen. Zij kiezen er vaak voor om zittend personeel op te leiden en in te zetten voor leerlingen met deze speciale behoeftes.

Door bovenstaande oorzaken ziet SSOE zich genoodzaakt in te zetten op een sterke daling van de personele formatie. Verwacht wordt dat dit kan worden gerealiseerd door interne mobiliteit en natuurlijk verloop. Hierbij lopen de beleidsontwikkelingen bij de Samenwerkingsverbanden en de daling van de leerlingaantallen echter niet in de pas bij de mogelijkheden die SSOE heeft om de daling van de personele inzet te realiseren.

Daarin zijn de volgende aannames verwerkt:

- Onderstaande gegevens hebben betrekking op de rechtspersoon / bevoegd gezag van de Cluster 3-scholen en de Externe Dienstverlening.
- De leerlingprognoses zijn voorheen opgesteld door een extern bureau gebruikmakend van de gegevens uit de gemeentelijke basisadministraties. De afgelopen jaren bleken deze prognoses niet te kloppen. Mede veroorzaakt door de effecten van het beleid op Passend Onderwijs. We gaan hier echter uit van een lichte daling van het leerlingaantal vanaf 1-10-2016 voor de komende jaren.
- Daarnaast gaan we uit van een voorlopige toezegging vanuit de samenwerkingsverbanden (verantwoord als Rijksbijdrage) voor aanvullende dienstverlening van € 700.000,- voor 2017 aflopend tot € 200.000,- in 2020.
- De Externe Dienstverlening wordt in staat geacht naast de toezeggingen (zie hierboven) de extra omzet te genereren. Deze zijn verantwoord bij de overige baten. Indien deze opzet niet lukt zullen evenredig de personeelslasten worden verminderd.
- De personele inzet is gebaseerd op de vastgestelde formatieplannen, hierin rekening gehouden met natuurlijk verloop. En een gemiddelde personeelslast van € 60.000 per FTE.
- Voor de balansprognose is rekening gehouden met de vastgestelde meerjarige (investerings)prognose en het hierin meegenomen resultaat.

Aantallen Leerlingen en Personele Bezetting in FTE*Kengetallen*

	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Personele bezetting in FTE per 31-12	222	213	1-8-'17	190	190	185
- Management / Directie	12	13	12	12	12	12
- Onderwijzend personeel	100	92	91	90	90	88
- Overige medewerkers	110	108	92	88	88	85
Leerling aantallen	582	563	560	559	555	550

Bovenstaande personele bezetting is in overeenstemming met de plannen opgesteld in het vastgestelde bestuursformatieplan voor het schooljaar 2017-2018 op basis van de vastgestelde streefformatie voor personeel met een vaste aanstelling inclusief het personeel in dienst voor de vervangingen in het kader van het Eigenrisicodragerschap voor vervanging bij afwezigheid door (onder andere) ziekte. Inclusief personeel op detacheringbasis bij de nevenvestiging Blauwe Bloem bij het Novaliscollege.

A 2.

Balans

Activa	Realisatie 31-12-2015	Realisatie 31-12-2016	Prognose 31-12-2017	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019	Prognose 31-12-2020
Materiële vaste activa	924.099	2.995.769	2.613.368	2.250.499	1.927.936	1.927.936
Totaal vaste activa	924.099	2.995.769	2.613.368	2.250.499	1.927.936	1.927.936
Vorderingen	1.583.436	1.894.117	1.750.000	1.750.000	1.750.000	1.750.000
Liquide Middelen	7.525.451	2.660.018	2.608.670	3.139.654	3.613.304	3.443.212
Totaal Vlottende activa	9.108.887	4.554.135	4.358.670	4.889.654	5.363.304	5.193.212
Totaal Activa	10.032.986	7.549.904	6.972.038	7.140.153	7.291.240	7.121.148

Passiva						
Algemene reserve	6.784.571	4.439.060	3.826.388	3.916.903	4.009.840	4.093.014
Eigen vermogen	6.784.571	4.439.060	3.826.388	3.916.903	4.009.840	4.093.014
Voorzieningen	1.116.126	1.167.949	1.245.650	1.323.250	1.381.400	1.128.134
Kortlopende schulden	2.132.289	1.942.895	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000
Totaal Passiva	10.032.986	7.549.904	6.972.038	7.140.153	7.291.240	7.121.148

829.4!

Balans; weergegeven bij benadering. Mutaties in de Materiele vaste activa zijn weergegeven op basis van de stand van de activa t-1 minus de afschrijvingen in jaar t. Mutaties in het Eigen Vermogen zijn weergegeven op basis van de resultaten uit de onderstaande Staat van Baten en Lasten. De Vorderingen en Kortlopende schulden worden gemakshalve op hetzelfde niveau gehouden. Het verloop in de voorziening groot onderhoud is meegenomen op de jaarlijkse raming van uitgaven en dotaties aan de voorziening op basis van de Meerjaren OnderhoudsPlannen. De balansposities op einde boekjaar 2017 en verder zijn gebaseerd op de meerjarenprognoses zoals verder weergegeven. De in de balans opgenomen liquiditeitsprognose en de stand van de voorziening is gecorrigeerd voor de in de begroting / prognose 2017-2020 opgebouwde voorzieningen.

Staat / Raming van Baten en Lasten

Bij benadering

	Realisatie 2016	Vastgestelde Begroting 2017	Vastgestelde Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Baten						
Rijksbijdragen OCenW	12.952.891	12.858.019	12.446.808	11.966.358	11.950.124	11.909.895
Overige overheidsbijdragen	69.923	81.000	81.000	81.000	81.000	81.000
Overige baten	856.690	832.00	1.289.001	1.350.000	1.536.999	1.386.999
Totaal baten	13.879.504	13.771.019	13.816.809	13.397.358	13.568.123	13.377.894
Lasten						
Personele lasten	13.888.840	11.871.187	12.538.180	11.435.074	11.611.371	11.463.257
Afschrijvingen	218.753	352.594	382.401	362.869	354.915	322.563
Huisvestingslasten	933.921	917.400	917.400	917.400	917.400	917.400
Overige instellingslasten	1.210.061	604.500	604.500	604.500	604.500	604.500
Totaal lasten	16.251.575	13.745.681	14.442.481	13.319.843	13.488.186	13.307.720
Saldo baten en lasten	-/- 2.372.071	25.338	-/- 625.672	77.515	79.937	70.174
Financiële baten en lasten	26.561	-	13.000	13.000	13.000	13.000
Nettoresultaat	-/-2.345.510	25.338	-/- 612.672	90.515	92.937	83.174

Voor de goede orde wijzen er op, dat voorgaande vastgestelde begroting 2017 en de gepresenteerde meerjarenprognose 2017-2020 uitgaat van de huidige (bekende) wet- en regelgeving, waarbij rekening is gehouden met de effecten van het beleid Passend Onderwijs bij de diverse Samenwerkingsverbanden. Ook de ontwikkelingen op het gebied van de cao PO en de bekostiging hiervan zijn niet meegenomen. Daarbij zal de realisatie in de toekomst al op grond van voorgaande zondermeer afwijken; daarenboven voorts ook omdat de praktijk weerbarstig is. Er is in dit verslag niet gewerkt met scenario's, noch hebben wij aan de accountant opdracht gegeven om bovenstaande begroting als meerjarenprognose te controleren.

De balans per 31 december 2015 betreft de situatie na het afstoten van het Cluster 2-onderwijs en na de fusie tussen de Stichting Speciaal Onderwijs en Expertisecentra met het Expertisecentrum Antoon van Dijkschool op 1 augustus 2015. Tevens is het negatieve resultaat over de verslagperiode 2015 verwerkt als onttrekking aan het Eigen Vermogen.

De balans per 31 december 2016 betreft de situatie na de aanzienlijke investeringen uit de eigen middelen ten behoeve van de realisatie van voorzieningen in duurzaamheid ten behoeve van het onderwijs in het (Voortgezet) Speciaal Onderwijs bij de MBS Eindhoven, de inrichting van deze school en de investeringen in de inrichting met meubilair bij de Mytyschool Eindhoven. Voor beide scholen geldt dat het oude meubilair volledig technisch en economisch was afgeschreven. De mutatie in de liquide middelen betreft onder andere deze eerder genoemde investering en is mede gedaald door het aanzienlijke exploitatietekort over 2016.

De daling in het eigen vermogen is eveneens het resultaat van het aanzienlijke exploitatietekort over 2016. De voorzieningen zijn onder meer gebaseerd op de meerjaren onderhoudsplannen voor groot onderhoud.

De vastgestelde en goedgekeurde begroting voor 2017 is sluitend.

De vastgestelde en goedgekeurde Prognose over 2017 is niet sluitend en laat een tekort zien van € 612.000. Zoals de prognose laat zien wordt naar verwachting vanaf 2018 weer een klein positief resultaat verwacht.

Bovenstaande prognose geeft voor 2017 de prognose weer van de Stichting Speciaal Onderwijs en Expertisecentra in de huidige vorm inclusief het bovenschoolse bestuursbureau, de Externe Dienstverlening en de Transitieactiviteiten.

Voor 2017 zijn hier voor de Stichting Speciaal Onderwijs de incidentele lasten met betrekking tot het in de prognose 2017 opgenomen flankerend personeelsbeleid opgenomen. Doel van dit flankerend beleid is om te trachten zonder gedwongen ontslagen mobiliteit te vergroten van binnen naar buiten de organisatie om zo de personeelssterkte in te krimpen.

SSOE volgt zeer nauwgezet **de ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs** en de plannen van de regering om te komen tot een andere financiering van het speciaal onderwijs en de leerlinggebonden financiering. SSOE tracht in een vroeg stadium te anticiperen op de ontwikkelingen en in overleg te treden met haar partners in het onderwijs. Hierbij benadrukt SSOE haar rol in het speciaal onderwijs met het motto: "SSOE- onmisbare partner in Passend Onderwijs".

De verwachte financiële baten voor 2017 en verder zijn verder naar beneden bijgesteld.

Dit door dalende leerlingaantallen. Een klein gedeelte van deze daling betreft krimp in de regio. Het voornaamste aandeel in deze daling heeft het beleid omtrent Passend Onderwijs van de Samenwerkingsverbanden voor PO en VO in de regio waar SSOE actief is.

Ook de middelen vanuit de Samenwerkingsverbanden voor ambulante begeleiding voor leerlingen in het regulier PO en VO nemen af. Enerzijds door het aflopen van de verplichte afname van ambulante begeleiding van de Tripartiete afspraken, anderzijds door de afname van de bereidheid vanuit het regulier onderwijs deze ambulante begeleiding extern in te huren.

SSOE heeft in haar **personeelsbeleid** opgenomen uit te gaan van ontslagbeleid bij substantiële daling van deze bekostiging. De algemene reserve kan beperkt worden aangesproken om extra kosten gepaard gaand met de afvloeiing van personeel op te vangen. Dit zijn kosten voor onder andere scholing, outplacement en trajectbegeleiding. De Algemene Reserve van de Stichting zal niet worden ingezet om structurele verplichtingen aan te gaan bijv. door personeel in dienst te houden waarvoor geen structurele bekostiging is. Uitzondering hierop zijn de activiteiten van de Externe Dienstverlening. SSOE neemt nog voor het komende jaar de inzet van de ambulante dienstverlening voor haar rekening zonder de zekerheid dat hiervoor vanuit de samenwerkingsverbanden en of het regulier onderwijs dekking voor kan worden gegenereerd. In de begroting wordt er nog vanuit gegaan dat er een effect ontstaat dat de daling van de inkomsten van de samenwerkingsverbanden en de Tripartiete overeenkomsten kunnen worden opgevangen met door het regulier onderwijs af te sluiten contracten voor ambulante begeleiding. Contractactiviteiten.

Indien medio 2017 blijkt dat de bereidheid vermindert om vanuit het regulier onderwijs deze ambulante begeleiding vanuit de Externe Dienstverlening af te nemen zal besloten worden tot het versneld inkrimpen van het personeel betrokken bij deze ambulante dienstverlening.

In 2017 en verder verwacht SSOE mogelijk onvoorziene kosten in het **buitenonderhoud**. Na de doordecentralisatie van het buitenonderhoud vanuit de gemeenten naar de schoolbesturen is er extra bekostiging voor dit onderdeel aan de bekostiging toegevoegd. Vanuit deze extra middelen is SSOE in staat om vanaf 1 januari 2015 extra middelen te doteren aan de onderhoudsvoorziening. Vanuit de Gemeente Eindhoven en Helmond heeft er echter een zogenaamde koude overdracht plaatsgevonden. De gemeenten hebben de middelen die zij hebben kunnen reserveren voor toekomstig onderhoud niet overgedragen aan de schoolbesturen. SSOE en andere schoolbesturen worden inmiddels geconfronteerd met kosten die voortvloeien uit noodzakelijk meerjarig onderhoud waarvoor de voorziening niet toereikend is. Bijvoorbeeld aan ondergrondse voorzieningen als waterleidingen en riolering waar nu na 20 tot 30 jaar noodzakelijk onderhoud dient plaats te vinden maar waarvoor de gemeenten de verantwoordelijkheid vanuit de doordecentralisatie buitenonderhoud nu doorschuiven naar de schoolbesturen.

Verwacht wordt dat SSOE ook in 2017 nog niet positief zal draaien in de exploitatie. Dit heeft direct gevolgen voor de financiële kengetallen. Daar waar deze nu nog (ruim) boven de signaleringsgrenzen van de Inspectie van het Onderwijs zitten zullen deze naar verwachting de signaleringsgrenzen dicht naderen.

B. Overige Rapportages

B1. Interne risicobeheersing en –controlesysteem

De risico's ten opzichte van voorgaande jaren zijn voor SSOE als stichting voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs aanzienlijk toegenomen. De afgelopen jaren is steeds tijdig geprobeerd te anticiperen op de diverse ontwikkelingen, met name in het Passend Onderwijs, de Cao PO en de decentralisatie van het buitenonderhoud. Daar waar in voorgaande jaren diverse ontwikkelingen waar op werd voorbereid niet tot uitvoer kwamen, denk aan de miljoenen bezuinigingen aangekondigd in 2012, 2013 en 2014, is het voor SSOE in 2016 nog minder goed verlopen dan verwacht.

Binnen de stichting worden door middel van een meerjarenbegroting deze risico's per school en op bestuursniveau in beeld gebracht. Periodiek worden rapportages opgesteld over het verloop van het resultaat gedurende het jaar ten opzichte van de begroting. Deze rapportages geven tevens een raming van het resultaat tot en met einde van het boekjaar. Deze rapportages worden besproken binnen het Directeuren Beraad, Bestuur en de Raad van Toezicht. Daarnaast wordt de informatie uit deze overzichten gebruikt om afwijkingen te signaleren en om op een zo vroegtijdig mogelijk tijdstip in te kunnen grijpen.

Ondanks deze werkwijze heeft SSOE in 2017 te maken gekregen met een zeer tegenvallend resultaat. Vanuit de RvT is besloten een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de werking van de Administratieve Organisatie en Interne Beheersingsmaatregelen.

Vooruitlopend daarop heeft het Bestuur van SSOE reeds besloten om een onafhankelijk adviesbureau om ondersteuning te vragen bij het opstellen van de meerjarenbegroting over 2017 en de hierin genomen beleidskeuzes.

Tevens is besloten om per ultimo 2017 afscheid te nemen van het huidige administratiekantoor en verder te gaan met een partij die kan werken met AFAS. Hierbij worden alle administratieve processen geautomatiseerd in één en hetzelfde softwarepakket: van Financieel tot HRM, van Logistiek tot CRM en Projecten.

B 2. Belangrijkste risico's en onzekerheden

SSOE ziet voor de komende periode diverse risico's. Dit zijn onder andere de risico's met betrekking tot:

- Leerlingprognoses en daling van het aantal leerlingen (krimp); Deze zijn in de meerjaren begroting hierboven verwerkt.
- Passend Onderwijs in relatie tot de landelijke beleidsvoornemens, het beleid vanuit de diverse Samenwerkingsverbanden voor PO en VO. Verwacht wordt een verdere afname van het aantal leerlingen dat toelaatbaar wordt verklaard voor Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs. De hiermee samenhangende bekostiging wordt vanuit dit beleid eveneens versoberd;

- Een verdere daling van de afname van ambulante begeleiding en de bereidheid vanuit het regulier PO en VO om deze dienstverlening af te nemen bij SSOE.
- De ontwikkelingen met betrekking tot de decentralisatie van het buitenonderhoud van de gebouwen vanuit de gemeenten. Met name de kosten voor onderhoud met een meerjarig karakter op onderdelen van gebouwen dat niet direct zichtbaar is in relatie tot de zogenaamde koude overdracht van de gebouwen vanuit de gemeenten;
- De Wet Werk en Zekerheid. De Wet Werk & Zekerheid past – zoals zij is bedoeld niet bij de sector onderwijs en zorgt voor veel onzekerheid over de inzet van onder andere vervangers bij ziekte en afwezigheid;
- De ontwikkelingen in de nieuwe cao PO. Het hoger worden van de lasten door o.a. invoering van de nieuwe CAO PO, de premie ontwikkelingen van het ABP Pensioenfonds en het nog niet kunnen overzien van hoeveel kosten dit met zich mee gaat brengen. Ontwikkelingen op het gebied van de hogere duurzame inzetbaarheid, hogere werkgeverspremies en onvoldoende dekking hiervoor vanuit het Ministerie onder andere vanuit de GPL;
- Kostenremanentie. Door de dalende leerlingaantallen van de afgelopen jaren daalt ook de bekostiging voor de materiele zaken, de kosten van deze materiele zaken dalen echter niet evenredig mee;
- Achterstanden bij het Participatiefonds. Er is door onvoldoende beleid en sturing bij het Participatiefonds een achterstand ontstaan in het beoordelen van dossiers en vergoedingsverzoeken. Het is het Participatiefonds schijnbaar toegestaan om – in vergelijking met de Belastingdienst – verder terug dan maximaal 5 jaar deze lasten terug te halen bij de werkgevers. SSOE en andere schoolbesturen worden nu geconfronteerd met lasten waarvoor zij geen voorziening hebben kunnen treffen of anderszins op hadden kunnen anticiperen. Ook de werkdruk met het achterhalen van oude gegevens en het risico deze niet te kunnen achterhalen brengt een risico met zich mee.

In Hoofdstuk 6 van dit document zijn onder 6.7 Risicoanalyse bovenstaande risico's en onzekerheden ook opgenomen. In dat hoofdstuk wordt eveneens ingegaan op de impact van de risico's en onzekerheden.

Beleidskeuzes

Om gedwongen ontslagen (RDDF-plaatsingen) in 2017 en 2018 en daarmee het weg laten vloeien van (jonge) talentvolle arbeidskrachten en de hiermee gepaard gaande onrust binnen de organisatie die op zichzelf aan verandering onderhevig is, zoveel als mogelijk is te voorkomen, heeft SSOE een flankerend personeelsbeleid ontwikkeld. Werknemers die op vrijwillige basis ontslag nemen en of kiezen voor vermindering van werktijd worden hiervoor beloond. De kosten van dit flankerend beleid maken onderdeel uit van het exploitatietekort over 2017 en komt ten laste van het eigen vermogen van de stichting.

SSOE zet echter onverminderd in op het reduceren van de personele inzet. Reeds in het Bestuursformatieplan 2017-2018 is sprake van een maximaal plafond van 195 FTE. Daar waar mogelijk zal op een verdere reductie van de personele inzet worden ingezet. Dit betekent dat er een

personele reductie wordt gerealiseerd van meer dan 30 FTE, ofwel 15% van het totale personeel zal in 2017, voornamelijk als gevolg van passend onderwijs hun baan verliezen bij SSOE. Dat dit gepaard gaat zonder gedwongen ontslagen is opmerkelijk te noemen. Dit komt bovenop de 10 en 15 FTE die reeds in 2014 en 2015 zijn afgevloeid. De grens van onze mogelijkheden komt echter wel in zicht!

De Stichting is vanaf 1 januari 2016 eigenrisicodragers voor de kosten van vervanging bij (onder andere) ziekte. Dit houdt in dat er aanzienlijk minder premie hoeft te worden afgedragen aan het Vervangingsfonds. Een gedeelte van de besparing wordt in een pool ingezet om vervanging vorm te geven een ander deel wordt ingeboekt als besparing op de kosten. Hiervoor is door SSOE een duidelijk ziekte- en vervangingsbeleid opgesteld. De vervangers in de Vervangingspool hebben een dienstverband binnen SSOE. Er kan geen beroep worden gedaan op externe inhuur (al dan niet via een dienstverband of uitbreiding van uren) om de afwezigheid op te vangen.

Vanaf 1 januari 2014 valt het Autisme Steunpunt binnen de SSOE. Voor dit steunpunt zijn vanuit de Regionale Samenwerkingsverbanden reeds toezeggingen gedaan voor de financiering. De begroting van de kostenplaats Autisme Steunpunt is niet sluitend. Het Bestuur van SSOE hecht echter veel waarde aan deze expertise en staat garant voor het restant van de bekostiging. Dit jaar zal een evaluatie over onder andere het bestaansrecht van het Autisme Steunpunt worden gehouden.

SSOE kent – in samenwerking met Vitus Zuid – een aantal transitieactiviteiten. Deze zijn ondergebracht in een extern bedrijfspand en een huurwoning van de Woningstichting Thuis. In 2017 vindt een evaluatie plaats van deze activiteiten.

Het bestuur van SSOE kiest er voor om vanuit het eigen vermogen een gedeelte van de taak voor ambulante begeleiding beschikbaar te houden voor het regulier onderwijs. Door dit risico te nemen verwacht het bestuur dat de vraag naar reguliere ambulante begeleiding minder snel zal afnemen en dat de expertise in huis kan worden gehouden.

Harde afspraken over afname van diensten en of de overname van personeel zal leiden tot een hogere opbrengst dan wel een afname van de personele kosten.

Vanaf het schooljaar 2017-2018 en verder kan een sluitende begroting (eventueel met een overschot) worden gepresenteerd.

10 Verslag Raad van Toezicht

Governance

De bestuurder en de Raad van Toezicht (RvT) volgen de 'Code Goed Bestuur in het primair onderwijs', die in de Algemene Ledenvergadering van de PO-raad op 27 november 2014 is vastgesteld.

Er is in 2016 een Reglement van de RvT vastgesteld, waarin o.a. de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de RvT, de samenstelling van de RvT, de werkgeversrol voor de bestuurder en de wijze van werken zijn vastgelegd. De leden van de RvT voldoen aan de criteria van onafhankelijkheid, zoals vastgelegd in de hiervoor vermelde governancecode. Er is geen sprake geweest van tegenstrijdige belangen bij adviezen, standpuntbepaling of besluitvorming.

De RvT houdt integraal en onafhankelijk toezicht op SSOE, in het bijzonder op de bestuurder, en houdt daarbij rekening met het organisatiebelang en het publieke belang. De RvT vervult de werkgeversfunctie voor de bestuurder en fungeert als klankbord voor de bestuurder door mee te denken, kritische vragen te stellen en feedback te geven.

In 2016 is de RvT – met begeleiding van externe deskundigen – gestart met de ontwikkeling van een toezichtvisie en een toezichtkader.

De leden van de RvT zijn lid van VTOI en nemen zoveel mogelijk deel aan de bijeenkomsten van VTOI. Daarnaast volgen zij – mede in het kader van de uitoefening van hun beroep – cursussen, workshops en trainingen. Zij houden zich via raadpleging van diverse websites en literatuur op de hoogte van actuele ontwikkelingen in de onderwijssector en in het bijzonder die van het speciaal onderwijs.

Samenstelling raad van toezicht

De RvT bestaat uit vijf volledig onafhankelijke leden, die elkaar aanvullen op de deskundigheidsgebieden onderwijs, financiën & bedrijfsvoering, bestuur en politiek.

Daar de herbenoemingstermijn van dhr. drs. M. Boeijkens ultimo 2016 is verstreken, is een nieuw lid met het profiel onderwijs & kwaliteit geworven. Per 1 januari 2017 is dhr. drs. M. Smoors voor dit profiel benoemd. Mw. S. Helbig heeft besloten om na 1 jaar te stoppen als lid van de RvT van SSOE. Gelet op de bijzondere doelgroep van SSOE wenst de RvT haar deskundigheidsgebied uit te breiden met een lid, die specifieke deskundigheid heeft op het gebied van zorg & jeugd. Per 1 juni 2017 treedt mw. dr. B. Hooghiemstra voor dit deskundigheidsprofiel toe tot de RvT.

Vertegenwoordigers van de GMR maken deel uit van de selectiecommissie van leden van de RvT en de bestuurder als adviseur. Uiteindelijk benoemt de RvT het nieuwe lid van de RvT.

De samenstelling van de RvT in het verslagjaar wordt weergegeven in onderstaande tabel. Tevens zijn de afzonderlijke functies weergegeven alsmede de benoemingstermijnen.

Leden Raad van Toezicht	Functie	Eerste benoeming	Eerste herbenoeming	Tweede herbenoeming
Mw. M.A.E.J. v. Eijndhoven	Voorzitter (voorzitter remuneratiecommissie)	2010	01.01.2014	
Mw. A.E. Denissen MBA RC	Lid (voorzitter auditcommissie)	2011	01.01.2015	
Mw. L.J.M. Hermsen RA MMO	Lid (lid auditcommissie)	2016		
Mw. S. Helbig	Lid	2016	Beëindigd: 31-12-2016	
Dhr. Drs. M.Th.J. Boeijkens	Lid (vicevoorzitter + lid remuneratiecommissie)	2006	01.01.2010	01.01.2014 Beëindigd: 31-12-2016

Onderstaand een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de RvT.

Leden Raad van Toezicht	(Neven)functies
Mw. M.A.E.J. van Eijndhoven	<ol style="list-style-type: none"> Lid RvC bij Rabobank De Kempen Voorzitter RvT bij MEE ZO Brabant Voorzitter district Brabant Zuidoost bij Rode Kruis Voorzitter van Lokale Partij Bergeijk
Mw. A.E. Denissen MBA RC	<ol style="list-style-type: none"> Directeur dienst Financiën bij Fontys Hogescholen vanaf 1-8-2016 CFO bij Vereniging Eigen Huis tot 1-7-2016 Lid RvT van MBO Amersfoort
Mw. L.J.M. Hermsen RA MMO	<ol style="list-style-type: none"> Lid RvT van Stichting ZAAM Lid van Ledenraad (vertrouwens- en financiële commissie) bij Rabobank De Kempen
Mw. S. Helbig	<ol style="list-style-type: none"> Commercieel directeur bij Led Distribution Münster

	2. Voorzitter RvT bij Citaverde College. 3. Lid RvT bij Libra Revalidatie en Audiologie 4. Lid RvT bij Stichting Prisma 5. Lid RvC bij Woningstichting Domus 6. Bestuurslid van Vereniging Toezichthouders Woningcorporaties
Dhr. Drs. M.Th.J. Boeijkens	N.v.t.

De Raad van Toezicht heeft, onder externe begeleiding, het eigen functioneren geëvalueerd en de resultaten gedeeld met de bestuurder.

Werkgeversfunctie

In 2016 heeft de remuneratiecommissie een gesprek met de bestuurder over zijn functioneren als bestuurder gehad. De RvT heeft het functioneren van de bestuurder als geheel positief beoordeeld.

De RvT hanteert voor de bezoldiging van de bestuurder de cao voor PO-bestuurders. De bestuurder is in vaste dienst en de beloning bestaat uitsluitend uit een vast deel conform de bepalingen in de wet normering topinkomens (WNT). De WNT-klassenindeling 2016 is gebaseerd op een drietal elementen, te weten de gemiddelde totale baten per kalenderjaar, het gemiddeld aantal leerlingen en de gewogen onderwijssoorten. Alle drie de elementen leveren zogenaamde complexiteitspunten op en die geven aan in welke klasse de onderwijsinstelling voor de WNT wordt ingedeeld.

Per 1 augustus 2015 zijn de Taalbrugscholen afgesplitst van SSOE en is de Antoon van Dijkschool gefuseerd met SSOE. Uitgaande van de berekening van het aantal complexiteitspunten in de situatie na deze afsplitsing en fusie zou het aantal complexiteitspunten op 7 uitkomen en zou de bestuurder daarmee in klasse C worden ingedeeld. Dit betekent voor de bestuurder van SSOE een maximum beloning volgens de WNT van bruto € 128.000.

De situatie van afsplitsing en fusie speelt voor SSOE alleen bij de berekening van het aantal complexiteitspunten bij de gemiddelde totale baten van SSOE. De gemiddelde totale baten van SSOE voordat sprake is van afsplitsing en fusie vallen in de categorie € 25 miljoen en € 75 miljoen, waaraan 6 complexiteitspunten zijn toegekend. De gemiddelde totale baten na afsplitsing en fusie vallen in de categorie € 5 miljoen tot € 25 miljoen, waaraan 4 complexiteitspunten zijn toegekend. Dit betekent, dat voordat sprake is van afsplitsing en fusie het aantal complexiteitspunten op 9 zou uitkomen en zou de bestuurder daarmee in klasse D worden ingedeeld. Dit zou voor de bestuurder van SSOE betekenen een maximum beloning volgens de WNT van bruto € 140.000.

De bestuurder is per 1 januari 2015 in dienst van SSOE getreden. Deze datum ligt voor de afsplitsing van de Taalbrugscholen en de RvT heeft de toen geldende cao voor PO-bestuurders toegepast.

De RvT heeft vastgesteld, dat op basis van de huidige criteria de bestuurder wordt ingedeeld in klasse C met een maximum beloning volgens de WNT van bruto € 128.000. Echter de RvT respecteert de

toen afgesloten arbeidsovereenkomst en maakt gebruik van het overgangsrecht. De beloning van de bestuurder is in 2016 € 1.350 hoger dan de maximum beloning volgens de WNT van bruto € 128.000.

Inhoudelijk toezicht

De RvT heeft in 2016 zes keer in aanwezigheid van de bestuurder vergaderd, met uitzondering van de agendapunten waar gesproken is over het functioneren van de bestuurder. De agenda wordt in een onderling overleg tussen de voorzitter van de RvT en de bestuurder opgesteld. De RvT ontvangt iedere vergadering van de bestuurder de actie- en besluitenlijsten van het directieurenberaad en het verslag van de GMR.

De belangrijkste onderwerpen op de agenda van de RvT waren:

- De onderwijskwaliteit van de drie scholen.
- Het ontwikkelde auditinstrument voor toetsing van de kwaliteit van het onderwijs.
- De financiële informatieverstrekking door SSOE, waaronder halfjaarcijfers en tussentijdse financiële rapportages.
- Goedkeuring van het 'Bestuursformatieplan 2016-2017'.
- Goedkeuring van de meerjarenbegroting 2016 t/m 2019.
- Goedkeuring van het jaarverslag 2015, inclusief de jaarrekening 2015.
- Bespreking van het accountantsverslag van PWC bij de jaarrekening 2015.
- Goedkeuring van het verkrijgen van de juridische eigendom Venetiëstraat 43 te Eindhoven.
- Vaststelling van het Reglement van Raad van Toezicht.
- Het koersplan en de risicoparagraaf bij het koersplan.
- De begroting 2017.
- De naleving van de wet datalekken.
- Het functioneren van het administratiekantoor Dyade.

De RvT heeft de begroting 2016 met een begroot exploitatietekort van € 820.518 goedgekeurd. Hierbij is het scenario gevolgd, dat de vastgestelde personeelsreductie via flankerend personeelsbeleid wordt gerealiseerd en dat de 'Externe Dienstverlening' en het 'Autisme Steunpunt' zich zodanig ontwikkelen dat SSOE vanaf 2017 weer positieve exploitatieresultaten laat zien. Er is toen niet gekozen voor gedwongen ontslagen, omdat dit ook tot extra kosten zou leiden en bovendien onrust teweegbrengt in de organisatie van SSOE. SSOE beschikt over voldoende algemene reserves om dit begrote exploitatietekort van € 820.518 te kunnen opvangen.

In oktober 2016 zijn de resultaten over het 1^e halfjaar van 2016 met een prognose voor 2016 (onverwacht geprognostiseerd exploitatietekort van € 1.462.200) in de auditcommissie en de RvT besproken evenals de maatregelen voor het reduceren van het verwachte exploitatietekort. In december 2016 zijn de verwachte financiële resultaten over 2016 in de RvT besproken. De bestuurder rapporteert in 2016 over een aantal genomen maatregelen, die moeten leiden tot zichtbare

financiële effecten onder andere de realisatie van een personele reductie. Deze personele reductie is gerealiseerd met behoud van de kwaliteit van het primaire proces. Verder rapporteert de bestuurder dat voor 2017 wordt uitgegaan van een positief exploitatieresultaat.

Dit positief exploitatieresultaat is uitgewerkt in de meerjarenbegroting 2017 t/m 2020 van 21 december 2016, waaruit blijkt dat voor 2017 uitgegaan wordt van een begroot positief exploitatieresultaat van € 25.338.

In de vergadering van 16 maart 2017 rapporteert de bestuurder aan de auditcommissie, dat over 2016 een nadelig exploitatietekort van € 1,9 mln. wordt verwacht en dat er geen sprake is van een gerealiseerde personeelsreductie.

Naar aanleiding hiervan heeft de RvT op 1 mei 2017 aan 'Govers Onderwijs Accountants' de opdracht verstrekt om een onderzoek te doen naar de oorzaken van het exploitatietekort over 2016 en de oorzaken van het niet 'in control' zijn van de organisatie van SSOE. Tevens verzoekt de RvT aan 'Govers Onderwijs Accountants' om aanbevelingen over beheersmaatregelen te formuleren die moeten leiden tot het weer 'in control' zijn en blijven van SSOE. Eind mei en in juni 2017 heeft 'Govers Onderwijs Accountants' hierover gerapporteerd.

De RvT heeft hieruit lering getrokken en de volgende maatregelen genomen:

- a. De RvT heeft de bestuurder het dringend advies gegeven om de adviezen van 'Govers Onderwijs Accountants' op te volgen.
- b. De RvT heeft besloten om in september 2017 'Govers Onderwijs Accountants' onderzoek te laten doen naar de opvolging van de adviezen zoals verstrekt door 'Govers Onderwijs Accountants' en naar de financiële resultaten van 1 januari tot 1 september 2017 alsmede de prognose over 2017.
- c. De auditcommissie zal iedere 6 à 7 weken in ieder geval de tussentijdse managementrapportages, inclusief de scenario's en de risicoanalyses, en de interne beheersing van de organisatie van SSOE met de bestuurder bespreken. De vergadering van de RvT vindt 2 weken na de vergadering van de auditcommissie plaats.
- d. Er vinden ook structureel RvT-vergaderingen plaats zonder aanwezigheid van de bestuurder.
- e. Voor ondersteuning van de RvT, waaronder de voorbereiding en het notuleren van vergaderingen, wordt een externe ambtelijke secretaris met een juridische achtergrond ingehuurd.

Uit de 'staat raming baten en lasten', opgenomen in hoofdstuk 9 Continuïteitsparagraaf van het jaarverslag 2016, blijkt dat de prognose voor 2017 een exploitatietekort van € 612.672 laat zien.

De invoering van Passend Onderwijs heeft voor SSOE in 2016 grote impact gehad op de bedrijfsvoering. Middelen bedoeld voor de ondersteuning van leerlingen kwamen niet altijd op de juiste plek terecht waardoor de baten, waarop gerekend werd, tegenvielen. Daarnaast is er een aantal andere maatregelen dat voor SSOE negatief is uitgevallen, denk hierbij bijvoorbeeld aan de regeling voor de bekostiging van de 18-jarigen.

De samenwerkingsverbanden spelen in het verdelen van de middelen binnen Passend Onderwijs een heel grote rol. Dat de verschillende samenwerkingsverbanden hierin ook elk hun eigen werkwijze

kiezen, maakt het er niet eenvoudiger op. De leerlingen en de medewerkers zijn gebaat bij een krachtig en gezond SSOE. Dat vraagt van eenieder een grote pro-activiteit in het ontwikkelen van heel goede relaties in het volledige onderwijsveld, in het ontwikkelen van scenario's om vraaguitval te voorkomen en in het ontwikkelen van slimme aanpakken de baten en lasten in balans te brengen. In de vergaderingen van de auditcommissie met de bestuurder en de controller zijn de hiervoor genoemde financiële stukken onderwerp van gesprek geweest. Daarnaast heeft de auditcommissie samen met de bestuurder en de controller de jaarrekening 2015 met het daarbij behorende accountantsverslag met de controlerende accountants van PWC besproken.

In januari 2016 heeft er een themavergadering plaatsgevonden met de GMR en de directeurs van de drie scholen (MBS, Mytyschool en Antoon van Dijkschool). In deze vergadering kwamen aan de orde: visieontwikkeling SSOE, het koersplan 2016-2020, de visie op de ontwikkeling van de drie scholen en de bevoegdheden van de RvT, GMR, de bestuurder en de directeurs.

Eindhoven, 30 juni 2017

Raad van Toezicht SSOE,

Mw. M.A.E.J. van Eijndhoven

Voorzitter

Mw. A.E. Denissen MBA RC

Vicevoorzitter

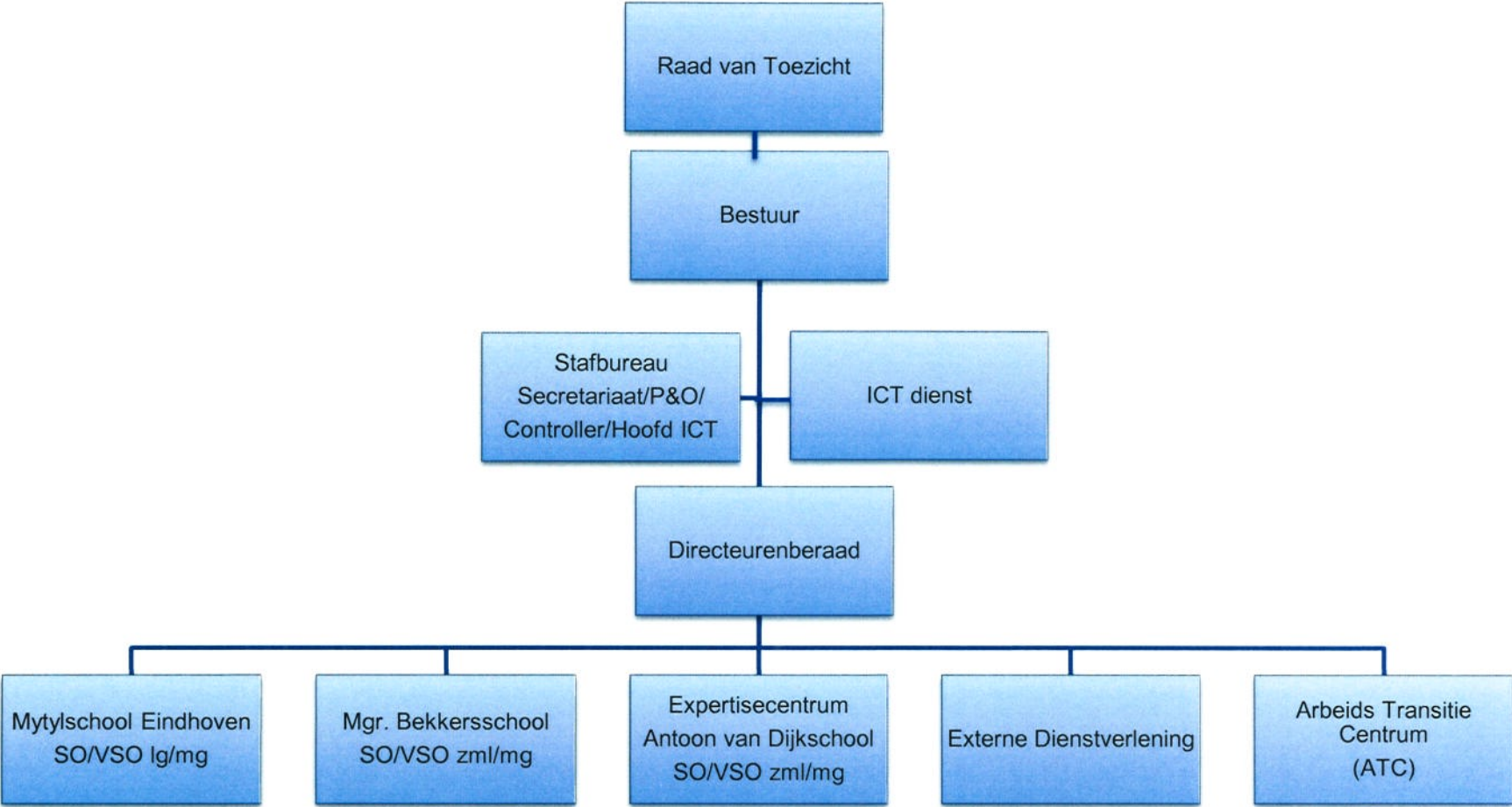
Mw. L.J.M. Hermsen RA MMO

Lid

Dhr. drs. M. Smoors

Lid

Bijlage 1 Organogram SSOE

JAAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten het kasstroomoverzicht referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Continuïteit

Het boekjaar 2016 sluit met een zeer fors exploitatietekort van meer dan € 2,3 miljoen. Hierdoor daalt het eigen vermogen ultimo 2016 naar € 4,4 miljoen. Ook voor 2017 wordt een fors exploitatietekort geprognosticeerd (van ruim € 0,6 miljoen).

In overleg met de RvT is een rendementseis toegepast op de meerjarenbegroting, waarbij in verband met de continuïteit van SSOE een break-even resultaat vanaf 2018 noodzakelijk is.

Op grond van (een realisatie van) de in 2017 ingezette maatregelen moet dit haalbaar zijn.

Dit blijkt ook uit de meerjarenprognose 2017-2020, goedgekeurd d.d. 27 juni 2017.

In de meerjarenprognose is vanaf medio 2017 rekening gehouden met een aanzienlijke FTE-reductie en een beperkte terugloop in leerlingenaantal.

De maatregelen die het bestuur in het 1e halfjaar 2017 heeft ingezet, zullen ook in de 2e helft van 2017 en de jaren daarna met kracht worden doorgezet, waaronder:

- De reeds ingezette verbetering van de P&C cyclus;
- Het nog verder in lijn brengen van de formatie in verhouding tot het leerlingaantal;
- Verdere kostenbesparingen en verscherpt liquiditeitsbeheer.

Dat laatste blijkt ook uit de liquiditeitsprognose juli 2017 - december 2018, opgesteld d.d. 27 juni 2017.

Het bestuur van SSOE heeft het volste vertrouwen in het slagen van voorgaande (geplande) maatregelen, zodat de continuïteit van SSOE daarmee voldoende gewaarborgd zal zijn.

Er is ten aanzien van de te hanteren grondslagen voor de jaarrekening en bepaling van het resultaat naar de mening van het bestuur geen aanleiding om deze op basis van het voorgaande aan te passen.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Voor een uiteenzetting ten einde vast te kunnen stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de opgenomen paragraaf Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
Meubilair	180	6,67	500
Onderwijsleerpakket	96	12,50	500
Apparatuur	60	20,00	500
ICT	36	33,33	500
ICT (m.i.v. 2011, nieuwe investeringen)	48	25,00	500

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Vlottende activa

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten. Voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Pensioenvoorziening

Nederlandse pensioenregelingen:

De instelling is volgens de CAO PO aangesloten bij het ABP Pensioenfonds. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2016 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2016 96,6%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening Onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Per school worden de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De Stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de Jaarrekening verwerkt als verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdragerregelingen betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangsten en uitgaven.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Rente- en kasstroomrisico

De Instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt de instelling risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Kredietrisico

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal voldoen aan het treasurybeleid.

BALANS PER 31 DECEMBER 2016
(na verwerking resultaatbestemming)

		31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
1	ACTIVA				
1.1	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	2.995.769		924.089	
	<i>Totaal vaste activa</i>	2.995.769		924.089	
1.2	Vlottende activa				
1.2.2	Vorderingen	1.894.117		1.583.436	
1.2.4	Liquide middelen	2.660.016		7.525.451	
	<i>Totaal vlottende activa</i>	4.554.135		9.108.887	
	TOTAAL ACTIVA	7.549.904		10.032.986	
2	PASSIVA				
2.1	Eigen vermogen	4.439.060		6.784.570	
2.2	Voorzieningen	1.167.949		1.116.125	
2.4	Kortlopende schulden	1.942.895		2.132.291	
	TOTAAL PASSIVA	7.549.904		10.032.986	

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
3 Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	12.952.891		12.727.042		23.466.007	
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	69.823		70.000		101.822	
3.5 Overige baten	<u>858.690</u>		<u>692.818</u>		<u>1.149.597</u>	
Totaal baten		13.879.504		13.489.858		24.717.526
4 Lasten						
4.1 Personeelslasten	13.888.840		12.351.568		21.513.134	
4.2 Afschrijvingen	218.753		257.898		426.506	
4.3 Huisvestingslasten	933.921		984.050		1.293.035	
4.4 Overige lasten	<u>1.210.061</u>		<u>775.060</u>		<u>1.881.218</u>	
Totaal lasten		16.251.575		14.348.376		24.913.893
Saldo baten en lasten *		<u>-2.372.071</u>		<u>-858.518</u>		<u>-196.367</u>
6.1 Financiële baten	30.367		40.000		52.442	
6.2 Financiële lasten	<u>3.806</u>		<u>2.000</u>		<u>4.101</u>	
Saldo financiële baten en lasten		26.561		38.000		48.341
Resultaat *		<u>-2.345.510</u>		<u>-820.518</u>		<u>-148.028</u>
Nettoresultaat *		<u>-2.345.510</u>		<u>-820.518</u>		<u>-148.028</u>

*(- is negatief)

KASSTROOMOVERZICHT 2016

Raf.	2016		2015	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten				
		-2.372.070		-196.367
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	4.2	218.753		426.506
- Mutaties voorzieningen	2.2	<u>51.824</u>		<u>239.593</u>
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	1.2.2	-377.139		49.550
- Kortlopende schulden	2.3.3	<u>-189.396</u>		<u>-1.896.192</u>
		-295.958		-1.180.543
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	6.1.1	30.367		52.442
Betaalde interest	6.2.1	<u>-3.806</u>		<u>-4.101</u>
		26.561		48.341
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		-2.641.467		-1.328.569
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	1.1.2	-2.301.788		-190.646
Desinvesterings in materiële vaste activa	1.1.2	<u>77.823</u>		<u>1.108.425</u>
		-2.223.965		909.779
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-2.223.965		909.779
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Kasstroom uit overige balansmutaties				
Overige mutaties eigen vermogen	2.1	-		-1.663.136
		-		-1.663.136
Totaal kasstroom uit overige balansmutaties				-1.663.136
Mutatie liquide middelen	1.2.4	<u>-4.865.433</u>		<u>-2.081.926</u>
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:				
		2016		2015
	€	€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1		7.525.451		9.607.376
Mutatie boekjaar liquide middelen		<u>-4.865.433</u>		<u>-2.081.926</u>
Stand liquide middelen per 31-12		<u>2.660.018</u>		<u>7.525.450</u>

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1 Activa

1.1 Vaste Activa

1.1.2	Materiële vaste activa	Aanschaf-	Afscrif-	Boek-	Investe-	Boekwaarde	Afscrif-	Aanschaf-	Afscrif-	Boek-
		prijs	tingen	waarde	ringen	de balans-	tingen	prijs	tingen	waarde
		1-1-2018	1-1-2016	1-1-2016	2016	2016	2016	31-12-2016	31-12-2016	31-12-2016
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.1.2.1	Gebouwen	21.439	1.510	19.929	1.255.829	-	2.379	1.277.268	1.566	1.273.380
1.1.2.3	inventaris en apparatuur	1.864.124	1.050.325	833.799	1.021.968	77.823	194.854	2.797.383	1.051.914	1.649.329
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	195.350	134.880	70.370	24.301	-	211.711	219.741	146.691	73.050
Totaal Materiële vaste activa		2.100.913	1.176.615	924.098	2.291.798	77.823	218.763	4.294.372	1.289.453	3.988.799

*De investeringen in gebouwen over 2016 betreffen de maatregelen met betrekking tot duurzaamheid en toepassing duurzame materialen bij de transformatie van het gebouw ten behoeve van de MBS Eindhoven

1.2 Vlottende activa

1.2.2 Vorderingen

1.2.2	Vorderingen	31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
1.2.2.1	Debituren		137.704		88.639
1.2.2.2	OCW		717.732		736.112
1.2.2.3	Gemeenten en GR's		540.468		-
1.2.2.10	Overige vorderingen		24.980		248.783
<i>Subtotaal vorderingen</i>			1.420.884		1.073.514
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten		19.125		-
1.2.2.14	Te ontvangen interest		28.875		59.337
1.2.2.15	Overige overlopende activa		425.233		450.585
Overlopende activa			473.233		509.922
Totaal Vorderingen			1.894.117		1.583.436

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar

1.2.4 Liquide middelen

1.2.4	Liquide middelen	31-12-2016		31-12-2015	
		€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen		4.548		2.209
1.2.4.2	Tegoden op bankrekeningen		2.855.470		7.523.242
Totaal Liquide middelen			2.860.018		7.525.451

2 Passiva									
2.1 Eigen vermogen									
	Stand per 01-01-2016	Resultaat 2016	Overige mutaties	Stand per 31-12-2016					
	€	€	€	€					
2.1.1 Eigen vermogen	6.784.570	-2.345.511	-	4.439.060					
Totaal Eigen vermogen	6.784.570	-2.345.511	-	4.439.060					
2.1.1 Algemene reserve									
	Stand per 01-01-2016	Resultaat 2016	Overige mutaties	Stand per 31-12-2016					
	€	€	€	€					
2.1.1.1 Algemene reserve	6.784.570	-2.345.511	-	4.439.060					
Totaal eigen vermogen	6.784.570	-2.345.511	-	4.439.060					
2.2 Voorzieningen									
	Stand per 01-01-2016	Dotatie 2016	Onttrekking 2016	Vrijval 2016	Mutatie	Stand per 31-12-2016	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1 t/m 5 jaar	Bedrag > 5 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1 Personeels voorzieningen	478.656	14.413	15.984	-	-	477.085	17.737	453.173	-
2.2.3 Voorzieningen voor groot onderhoud	637.470	219.913	186.518	-	-	690.865	197.293	493.572	-
Totaal Voorzieningen	1.116.126	234.326	182.502	-	-	1.167.950	215.030	946.745	-
2.2.1 Personeels voorzieningen									
	Stand per 01-01-2016	Dotatie 2016	Onttrekking 2016	Vrijval 2016	Mutatie	Stand per 31-12-2016	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1 t/m 5 jaar	Bedrag > 5 jaar
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1.4 Jubileum-voorziening	278.656	14.413	15.984	-	-	277.085	17.737	253.173	-
2.2.1.7 Overige personeels voorzieningen	200.000	-	-	-	-	200.000	-	200.000	-
Totaal personeels voorzieningen	478.656	14.413	15.984	-	-	477.085	17.737	453.173	-
2.4 Kortlopende schulden									
	31-12-2016		31-12-2015						
	€	€	€	€					
2.4.8 Crediteuren	408.526		281.999						
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen	585.529		618.472						
2.4.10 Schulden terzake van pensioenen	126.485		140.289						
2.4.12 Overige kortlopende schulden	-		58.269						
<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>			<u>1.120.540</u>			<u>1.079.029</u>			
2.4.14 Vooruit ontvangen subsidies OCW	82.955		-						
2.4.16 Vooruit ontvangen bedragen	2.259		-						
2.4.17 Vakantiegeld en vakantiedagen	415.733		381.847						
2.4.19 Overige overlopende passiva	321.408		671.414						
<i>Overlopende passiva</i>			<u>822.355</u>			<u>1.053.261</u>			
Totaal Kortlopende schulden			<u>1.942.895</u>			<u>2.132.290</u>			

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	11.634.801		11.346.922		22.711.865	
	Totaal Rijksbijdrage OCW		11.634.801		11.346.922		22.711.865
3.1.2.1.2	Geoormerkte subsidies OCW	65.746		102.400		-	
3.1.2.1.3	Niet-geoormerkte subsidies OCW	168.711		45.914		188.237	
	Totaal overige subsidies OCW		234.457		148.314		188.237
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		1.083.633		1.231.806		565.905
	Totaal Rijksbijdragen		12.952.891		12.727.042		23.466.007
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden							
3.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	69.923		70.000		101.922	
	Totaal Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		69.923		70.000		101.922
	Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		69.923		70.000		101.922
3.5 Overige baten							
3.5	Overige baten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur	75.036		50.000		23.822	
3.5.2	Datachering personeel	6.807		13.318		94.983	
3.5.5	Ouderbijdragen	14.268		20.000		51.232	
3.5.6.1	Opbrengst kantine	497		-		20	
3.5.6.2	Overige**	760.082		609.498		979.540	
	Totaal overige baten		856.690		692.816		1.149.597
Overig**							
Overig**		2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
	Sig. Federatie Reg. AWBZ	-		-		29.579	
	Mutatie spaarverlof	-		-		1.924	
	Belasting teruggaaf	184		-		9.739	
	Vervangingsfonds	2.039		-		73.849	
	Baten ambulante dienst	204.203		100.000		182.558	
	ESF subsidie	116.772		65.500		77.816	
	Vergoeding REC	143.498		165.000		158.713	
	Interne doorbelasting scholen	-		-		40.833	
	Vrijval wet en regelgeving	-		-		184.390	
	Diversen	293.387		278.998		220.139	
	Totaal Overig**		760.082		609.498		979.540

4 Lasten

4.1 Personeelslasten

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	10.353.786		12.203.468		14.567.993	
4.1.1.2.1 Sociale lasten	1.354.290		-		1.934.682	
4.1.1.2.2 Premies Participatiefonds	321.254		-		600.900	
4.1.1.2.3 Premies Vervangingsfonds	24.018		-		811.472	
4.1.1.3 Pensioenpremies	1.117.733		-		1.752.143	
Totaal lonen en salarissen		13.171.081		12.203.468		19.687.170
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	14.413		-		53.865	
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	57.927		25.000		6.868	
4.1.2.3 Overig	897.677		423.100		2.555.132	
Totaal overige personele lasten		970.017		448.100		2.615.865
4.1.3.2 Uitkeringen van het Vervangingsfonds	-		300.000		629.327	
4.1.3.3 Overige uitkeringen	252.258		-		140.574	
Af: Uitkeringen		252.258		300.000		769.901
Totaal personele lasten		13.888.840		12.351.568		21.513.134

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2016 waren gemiddeld 224 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2015: 307).

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 304 in 2016 (2015: 415).

	2016	2015
Bestuur / Management	15	21
Personeel primair proces	131	202
Ondersteunend personeel	158	192
Totaal gemiddeld aantal werknemers	304	415

4.2 Afschrijvingen

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.2.2.1 Gebouwen en terreinen	2.378		9.000		924	
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	194.664		190.148		361.057	
4.2.2.3 Leermiddelen en Overige materiële vaste activa	21.711		58.550		64.525	
Totaal afschrijvingen		218.753		257.698		426.506

4.3 Huisvestingslasten

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.3.1 Huur	113.688		117.500		105.948	
4.3.3 Klein onderhoud en exploitatie	93.015		50.000		-28.356	
4.3.4 Energie en water	218.021		266.200		368.907	
4.3.5 Schoonmaakkosten	246.757		205.000		360.210	
4.3.6 Heffingen	26.250		22.350		34.750	
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	219.913		278.000		404.746	
4.3.8.1 Tuinonderhoud	8.655		5.000		15.610	
4.3.8.2 Bewaking/beveiliging	8.053		11.500		27.715	
4.3.8.3 Overige huisvestingslasten	-431		8.500		3.505	
Totaal huisvestingslasten		933.921		964.050		1.293.035

4.4	Overige lasten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1	Administratie en beheer	342.365		229.500		580.559	
4.4.1.2	Reis- en verblijfkosten	2.136		7.000		6.066	
4.4.1.3	Telefoon- en portokosten	58.662		45.660		108.670	
4.4.1.4	Kantoorartikelen	17.757		3.000		3.895	
	Totaal administratie- en beheerslasten		420.920		285.160		699.190
4.4.2.1	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	244.642		212.400		298.458	
4.4.2.2	Bibliotheek/mediatheek	4.939		-		4.829	
	Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		249.581		212.400		303.287
4.4.4.1	Wervingskosten	15.268		-		3.959	
4.4.4.2	Representatiekosten	17.737		5.000		15.158	
4.4.4.3	Huishoudelijke kosten	2		-		353	
4.4.4.5	Buitenschoolse cq bijzondere activiteiten	22.972		35.000		109.572	
4.4.4.7	Contributies	24.653		18.000		17.753	
4.4.4.8	Abonnementen	64.599		35.000		59.765	
4.4.4.9	Medezeggenschapsraad	21.859		14.500		28.455	
4.4.4.10	Verzekeringen	1.796		8.500		5.391	
4.4.4.11	Overige	205.563		54.000		167.600	
4.4.4.12	Reproductiekosten, drukwerk, schoolgids	148.762		92.500		255.627	
4.4.4.13	Toetsen en lesten	9.153		8.500		9.225	
4.4.4.14	Culturele vorming	7.196		6.500		5.883	
	Totaal overige		539.560		277.500		678.741
	Totaal overige lasten		1.210.061		775.080		1.681.218

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants honoraria (reeds onderdeel van 4.4.1.1) ten laste van het resultaat gebracht:

	2016		Begroot 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening *	15.403		9.500		12.572
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden	1.803		-		-
4.4.1.1.3	Fiscale advisering	-		-		-
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-		-
			17.206		9.500	12.572

* In het bedrag van 2016 is een nagekomen bedrag van € 3.570 voor de controle jaarrekening 2015 inbegrepen.
Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de Stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 W/a (Wet toezicht accountantsorganisaties).
De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

6 Financiële baten en lasten

6.1	Financiële baten	2016		Begroot 2016		2015	
		€	€	€	€	€	€
6.1.1	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	30.367		40.000		52.442	
	Totaal financiële baten	<u>30.367</u>	<u>30.367</u>	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>	<u>52.442</u>	<u>52.442</u>
6.2.1	Rentelasten en soortgelijke lasten	3.806		2.000		4.101	
	Totaal financiële lasten	<u>3.806</u>	<u>3.806</u>	<u>2.000</u>	<u>2.000</u>	<u>4.101</u>	<u>4.101</u>
	Saldo financiële baten en lasten	<u>26.561</u>	<u>26.561</u>	<u>38.000</u>	<u>38.000</u>	<u>48.341</u>	<u>48.341</u>

Zie het bestuursverslag voor de vergelijking tussen de realisatie, voorgaand jaar en begroting

VERBONDEN PARTIJEN

Hieronder zijn de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs weergegeven waarin SSOE participeert. Bij elk Samenwerkingsverband is weergegeven op welke wijze Dhr. H. de Vries, uit hoofde van de functie als Bestuurder van SSOE, betrokken is bij het betreffende Samenwerkingsverband.

SWV Eindhoven (PO 30-07); lid van het Dagelijks Bestuur

SWV Helmond-Peelland (PO 30-08); lid van de ALV

SWV De Kempen (PO 30-09); lid van het Dagelijks Bestuur / Penningmeester

SWV Eindhoven - Kempen (VO 30-07); lid van het Algemeen Bestuur en agendacommissie

SWV Helmond-Peelland (VO 30-08); lid van het Algemeen Bestuur

SWV Midden Limburg (PO 31-03); lid van het Algemeen Bestuur en lid van het Toezichhoudend Bestuur

SWV Oss e.o. (PO 30-06); Geen Bestuursfunctie / Geen Toezichhoudende functie

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- (a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- (b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
- (c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

	2016
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	2
Totaal aantal complexiteitspunten	7
Bezoldigingsklasse	C
Bezoldigingsmaximum	€ 128.000

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2016.

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Leidinggevend topfunctionaris met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen topfunctionaris

De volgende leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen

Dienstbetrekking in 2016	
Aanhef	De heer
Voorletters	H.
Tussenvoegsel	de
Achternaam	Vries
Functie(s)	Bestuurder
(Fictieve) dienstbetrekking	Nee
Aanvang functie in verslagjaar	01-01
Afloop functie in verslagjaar	31-12
Taakomvang (fte)	1,00
Gewezen topfunctionaris	Nee

Bezoldiging 2016	
Beloning	114.835
Belastbare onkostenvergoeding	-
Beloning betaalbaar op termijn	14.515
Subtotaal bezoldiging	129.350
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging*	-
Totale bezoldiging	129.350
Afwijkend WNT-maximum	
Individueel WNT-maximum	128.000
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm	Overgangsrecht m.i.v. 2016 a.g.v. klasseindeling
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm	Niet van toepassing

Gegevens 2015	
Aanvang functie voorgaand verslagjaar	
Afloop functie voorgaand verslagjaar	
taak omvang voorgaand verslagjaar (fte)	1,00
Beloning in voorgaand verslagjaar	103.126
Belastbare onkostenvergoeding in voorgaand verslagjaar	
Beloning betaalbaar op termijn in voorgaand verslagjaar	
	14.928
Totale bezoldiging in voorgaand verslagjaar	118.054

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier dienen te worden toegelicht

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er zijn geen niet uit balans blijvende rechten en verplichtingen die hier moeten worden toegelicht

Rechten

De volgende niet uit balans blijvende rechten worden hieronder toegelicht

Vign r: Leverancier	Periode van t/m		Loop- tijd Mdn	Bedrag per	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
				maand	verslag-jaar	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	totaal
				€	€	€	€	€	€
1 Canon	1-3-2016	1-8-2019	39	6.624	66.240	79.488	112.608	-	192.096

(VOORSTEL) BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat

(Voorstel) Bestemming van het resultaat

		Resultaat 2016		
		€	€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)			-2.345.510
	Totaal resultaat			<u>-2.345.510</u>

ONDERTEKENING

Eindhoven 30 juni 2017,

Stichting Speciaal Onderwijs & Expertisecentra

College van bestuur,

Dhr. H. de Vries MMO

Raad van Toezicht

Mw. M.A.E.J. van Eijndhoven (Voorzitter)

Mw. A.E. Denissen MBA RC (Vicevoorzitter)

Mw. L.J.M. Hermesen RA MMO (Lid)

Dhr. drs. M. Smoors (Lid)

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

Pagina voor de controleverklaring
(bestaat vijf pagina's)

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

Pagina voor de controleverklaring
(beslaat vijf pagina's)

